

kehitys utveckling

MAALISKUU 1.2018

AUTOMAATION AIKAAN

Työntekijät ompelevat vaatteita Marokossa vielä pitkään, mutta muu teollinen työ teetetään yhä useammin roboteilla. Miten käy Saharan eteläpuolisen Afrikan, joka ei ole ehtinyt edes teollistua?

Intialainen Chetna Mallya, 36, kasvoi maaseudulla suurperheessä. Vanhemmilla ei ollut aikaa huomioida häntä yksilönä eikä kiinnostua hänen tarpeistaan. Nyt Mallya työskentelee meikkaajana Bangaloressa ja keskittyy miehensä kanssa viisivuotiaaseen tyttärensä, ainokaiseensa. "Haluamme antaa hänelle kaiken sen, mitä emme itse aikoinaan saaneet. Se on mahdollista, koska elämme ydinperheessä ja meillä on rahaa ja ostovoimaa", hän sanoo.

KUVA JYOTHY KARAT

KUVA VESA RANTA

Oululainen pelaaja-agentti **Marko Saranlinna** on yli kymmenen vuoden ajan seurannut läheltä afrikkalaisten poikien jalkapallounelmaa. Vain yksi tuhannesta pelaajasta on hänen mielestään riittävän lahjakas edes aloittamaan keskustelut siirtymisestä eurooppalaisille kentille.

S. 34

4 MAAILMAN MAKASIINI

11 PÄÄKIRJOITUS

12 KUN ROBOTTI KORVAA IHMISEN KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

Automaatio uhkaa hävittää kokoonpanoteollisuuden työpaikat ennen kuin ne ehtivät siirtyä Afrikkaan. Uudet teknologiat, kuten 3D-tulostus, voivat olla myös mantereen mahdollisuus.

16 MATKAILU: PARAS TOIVO, PAHIN UHKA

Upea meriluonto houkuttelee matkailijoita Sansibarille. Turismin lisääntyessä meren ja rantojen käyttöä on suunniteltava aikaisempaa kestävämmän.

20 SOMALIA: SEKSUAALIRIKOLLISET TELKIEN TAAKSE

Puntmaassa raiskauksen uhrin saavat jo tukea, mutta oikeuslaitoksen kehittäminen vie vielä aikaa.

24 LUOKKARETKEN JÄLKEEN KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

Brasiliassa, Venäjällä, Intiassa, Kiinassa ja Etelä-Afrikassa keskiluokka kasvaa ja voi paremmin kuin koskaan. Monet uskovat tulevaisuuteensa, vaikka asiantuntijat ennustavat hiipuvaa talouskasvua ja kiristyvää kilpailua työpaikoista.

34 AFRIKAN TÄHTÄÄ ETSIMÄSSÄ

Oululainen **Marko Saranlinna** kiertää Nigeriää etsimässä jalkapallolupauksia eurooppalaisille kentille. Hän tietää, että monille nuorille jalkapallo on ainoa tie pois köyhyydestä.

38 PINNALLA

Köyhien maiden velkataakka kasvaa samaan aikaan, kun tulevien velkakriisien ratkaiseminen monimutkaistuu, kirjoittaa tutkija **Matti Ylönen**.

40 VAPAALLA KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

Suomalainen yritys Duara Travels vie rikkaita turisteja köyhiin kyliin kehitysmaissa.

46 SUOMI TEKEE

Ilmatieteen laitos on maailman huipulla meteorologian alan kehitysyhteistyössä.

50 TULIAISET

Raila Puurunen oppi, ettei eurooppalaisia säädöksiä voi noudattaa pilkulleen Somalian kaltaisissa hauraissa maissa.

51 SARJAKUVA

KANNEN KUVA LK/AP/ALFRED DE MONTESQUIOU

Uuden rahoitusvälineen suosio yllätti

Ensimmäiset suomalaisyritysten kestävän kehityksen hankkeet käynnistyvät tänä vuonna.

JULKISTEN investointien rahoitusväline PIF (Public Sector Investment Facility) julkistettiin vuoden 2016 lopussa. Viime vuonna suomalaiset yritykset hakivat PIF-tukea yhteensä 40 hankkeelle. Määrä oli ennakoitua suurempi.

Tiiminvetäjä **Oskar Kass** ulkoministeriöstä on määrän lisäksi myönteisesti yllättynyt hanke-ehdotusten korkeasta tasosta.

”Yritykset tunsivat kohdemaansa ja oman sektorinsa paikalliset ongelmat. Olen 15 vuotta seurannut suomalaisten yritysten toimintaa erityisesti Afrikassa, joten tämä oli iso muutos.”

Hankkeiden yhteisarvo oli 872 miljoonaa euroa, ja niiden tukeminen olisi vaatinut 350 miljoonaa euroa kehitysyhteistyövaroja.

Määrärahojen niukkuudesta johdettua alustavan tukilupauksen sai vain seitsemän hankesuunnitelmaa. Niiden arvo on yhteensä 150 miljoonaa euroa, josta kolmannes rahoitetaan kehitysyhteistyövaroista.

Kass arvioi, että tämän vuoden aikana toteutuu 1–2 hanketta.

KILPAILU TAKAA LAADUN

PIFillä rahoitetaan kehitysmaiden julkisen sektorin toimijoiden investointeja.

Käytännössä suomalaisyritys ehdottaa investointia julkisen sektorin asiakkaalle kehitysmaassa. Kun yrityksen ehdottama hanke on saanut myönteisen tukipäätöksen, tuen saaja, esimerkiksi kehitysmaan vesilaitos, ottaa kaupallista lainaa investoinnin rahoittamiseksi.

Lainan korko ja osa muista kuluista

maksetaan Suomen kehitysyhteistyövaroista. Tuen ansiosta lainaa tarvitaan vähemmän ja se on korotonta.

Noin kolmanneksella lainasummasta tulee hankkia suomalaista teknologiaa tai erityisosaamista. Vesilaitosesimerkissä se voi tarkoittaa vedenpuhdistusteknologiaa, jolla vähennetään likaisen veden välityksellä tarttuvia tauteja ja siten sairastuvuutta.

Kehitysyhteistyössä sairastuvuuden vähentymistä kutsutaan myönteiseksi kehitysvaikutukseksi. Hankkeiden tukipäätöksissä painotetaan kehitysvaikutuksia, joita voivat olla esimerkiksi parantunut sähkönsaanti ja ruokaturva tai hädästä astunut aavikoituminen.

PIF korvasi korkotukiluotot, joiden kehitysvaikutukset arvioitiin vaatimattomiksi. Uusia korkotukihankkeita ei ole valmisteltu vuoden 2012 jälkeen.

KOLMANNEKSELLA LAINASUMMASTA TULEE HANKKIA SUOMALAISTA TEKNOLOGIAA TAI ERITYISOSAAMISTA.

Suomalaisyhtiö Vaisala rakentaa Vietnamiin sää- ja salamahavaintojärjestelmää, joka vähentää muiden muassa trooppisten myrskyjen aiheuttamia vahinkoja. Hankinta on saanut kehitysyhteistyövaroista korkotukea, joka nyt korvataan PIF-rahoitusvälineellä. Kuva viimevuotisesta myrskystä Hoi Anissa Keski-Vietnamissa.

ENSIMMÄISET PIF-HANKKEET

- ◆ Alustavan tukilupauksen saaneista hankkeista viisi on alemman keskitulon maissa ja kaksi vähiten kehittyneissä eli niin sanotuissa LDC-maissa.
- ◆ LDC-maissa kehitysyhteistyövarojen osuus voi olla 50 prosenttia hankkeen kustannuksista. Alemman keskitulon maissa tuen osuus voi olla enintään 35 prosenttia.
- ◆ Suurin osa nyt hyväksytyistä hankkeista käynnistyy vasta vuosina 2019–2020, koska kehitysmaissa lainajärjestelyihin ja tarjouskilpailun järjestämiseen kuluu aikaa.

Oskar Kass arvioi, että myönteisten kehitysvaikutusten näkökulmasta PIF-tukea olisi voitu myöntää jopa puolelle yritysten hankesuunnitelmista, jos määrärahoja olisi ollut enemmän.

”Yritykset joutuvat kilpailemaan keskenään myös kehitysvaikutuksilla,” hän sanoo.

PASI NOKELAINEN

LUK/AF/PHOANG DINH NAM

KEHITYSYHTEISTYÖ

Kumppanuus kiinnostaa

YRITYKSILLE suunnatuilla kehitysyhteistyön tukimuodoilla oli viime vuonna kysyntää. Finnpartnership vastaanotti 162 uutta liikekumppanuustukihakemusta, kun vuonna 2016 hakemuksia tuli 115.

Viime vuonna myönteisiä tukipäätöksiä tehtiin 117. Tukea myönnettiin yhteensä 5,1 miljoonaa euroa.

Liikekumppanuustuki kattaa kumppanien etsintään, toiminnan suunnitteluun ja työntekijöiden koulutukseen liittyviä kuluja kehitysmaissa. Kumppanuus voi olla kehitysmaahan perustettavaa tuotantoa tai kehitysmaissa valmistettujen tuotteiden tuontia.

BEAM eli Business with impact -ohjelma myönsi viime vuonna rahoitustukea ennätykselliset 3,5 miljoonaa euroa. Ulkoministeriön ja Business Finlandin yhteinen ohjelma tukee suomalaisten ja kehitysmaiden yritysten, tutkimuslaitosten ja järjestöjen yhteisiä hankkeita. Tavoite on luoda uusia tuotteita ja palveluita, jotka edistävät hyvinvointia ja kestävää kehitystä.

SUORAT SIIJOITUKSET

KESTÄVÄ KEHITYS PAITSIOSSA

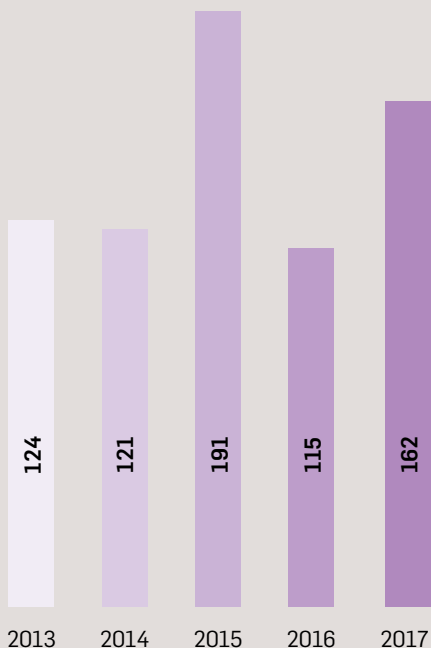
KEHITYSMAIDEN saamat suorat sijoitukset kasvoivat viime vuonna kaksi prosenttia edellisvuodesta. YK:n kauppa- ja kehityskonferenssi UNCTAD on kuitenkin huolissaan siitä, että runsaan 530 miljardin euron rahavirralla ei torjuta riittävästi ilmastonmuutosta eikä vähennetä köyhyyttä.

”Tarvitsemme lisää sijoituksia aloille, jotka toteuttavat YK:n kestävän kehityksen tavoitteita”, sanoo UNCTADin pääjohtaja **Mukhisa Kituyi** järjestön tiedotteessa.

Suora sijoitus on pääomasijoitus, jonka yritys tai yksityishenkilö tekee toisessa maassa sijaitsevaan yritykseen. Kehitysmaista Kiina houkuttelee edelleen ylivoimaisesti eniten ulkomaisia sijoituksia. Rahavirrat ovat kasvaneet myös Kaakkois-Aasiaan.

Afrikan saamat suorat sijoitukset sen sijaan vähenivät edellisvuodesta. Sijoittajia kiinnostavat maanosan öljykentät ja kaivokset, mutta raaka-aineiden hintojen viimeaikainen nousu ei ole saanut heitä vielä liikkeelle.

KOONNUT PASI NOKELAINEN JA MATTI REMES

FINNPARTNERSHIP-OHJELMAN TUKIHAKEMUSTEN MÄÄRÄ

➤ Lue kehitysyhteistyövaroista tukea saaneesta kotimajoitusta kehitysmaissa tarjoavasta suomalaisyrityksestä sivulta 40.

UZBEKISTAN

YLLÄTTÄVÄ AVAUTUMINEN

KOVAOTTEISESTI hallitussa Uzbekistanissa vaihtui valta, kun pitkäaikainen yksinvalti **Islam Karimov** kuoli vuonna 2016 ja hänen tilalleen nousi pääministeri **Shavkat Mirziyoyev**.

Uuden johtajan alkutaival on herättänyt varovaisia toiveita muutoksesta. Brittiläisen *The Economist* -lehden mukaan poliittisia vankeja ja toimittajia on vapautettu. Uzbekistanilaiset voivat nyt matkustaa aiempaa vapaammin ulkomaille ja vaihtaa valuuttaa. Myös puuvillapelloilla teetetty pakkotyö näyttää vähentyneen.

The Economistin haastattelemat hallituksen arvostelijat pitävät muutoksia kosmeettisina. Poliittinen ja taloudellinen valta on edelleen tiukasti korruptoituneen eliitin käsissä.

SIIRTOLAISUUS

TUOTTAVAA VÄKEÄ

NYKYISET 244 miljoonaa siirtolaista muodostavat noin kolme prosenttia maailman väestöstä, mutta kansantuotteesta he tuottavat lähes kymmenen prosenttia, raportoi Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM.

Kahden viime vuosikymmenen aikana korkeasti koulutettujen siirtolaisuus kasvoi 130 prosenttia, kun vähän koulutetuilla lisäys jäi 40 prosenttiin.

Vauraissa maissa terveyden- ja sosiaalihuollon aukkoja paikkaavat köyhistä maista tulevat naiset, jotka usein jäävät itse vaille turvaa, huomauttaa Maailman terveysjärjestö WHO.

Alle 15 prosentilla kotona hoivatyötä tekeivistä on kunnollinen työ-sopimus. Useimmiten vanhuksia, lapsia, vammaisia ja sairaita hoitavat ulkomaalaiset. Italiassa heidän osuutensa on 90, Kreikassa 75 ja Espanjassa 65 prosenttia. (IPS)

IRFAN AHMED/IPS

Peittävä pukeutuminen ei suojele naisia seksuaaliselta häirinnältä. Naisia vedenhakumatkalla Pakistanin Mithissä.

TASA-ARVO

Häirittyjä naisia kaksi miljardia

VALTAOSA maailman naisista on kohdannut seksuaalista häirintää. Heitä on arviolta kaksi miljardia eli 75 prosenttia maailman 18 vuotta täyttäneistä naisista. Maailman terveysjärjestö WHO raportoi, että uhreista melkein puolet eli noin 930 miljoonaa naista on kokenut seksuaalista väkivaltaa kotona tai kodin ulkopuolella. (IPS)

➤ *Lue reportaasi naisten kokemasta seksuaalisesta väkivallasta Somaliassa sivulta 20.*

SAMBIA

Puuhiili pääsi pannasta

70 PROSENTTIA sambialaisista käyttää polttoaineena puuta tai siitä valmistettua puuhiiltä. Moni pitää puuhiiltä omana ”pankkiautomaattinaan”, sillä kysyntä turvaa myyjälle varman käteisvirran, selittää Choman puuhiiliyhdistyksen puheenjohtaja **Arclay Moonga**.

Ilmiön kääntöpuolena on lisääntyvä metsäkato, jonka pääsyyllisiksi on nimetty puuhiiltä tuottavat pienviljelijät.

Metsien pelastamiseksi sambialaisia kannustetaan siirtymään laittomasta puuhiilentuotannosta lailliseen, joka toimii kestävin periaattein ja yhdistyksen valvonnassa. (IPS)

Puuhiilen valmistus perinteisillä menetelmillä tuhoaa Afrikan metsiä.

TAYLOR TOEKA KAKALA/IPS

AFRIKKA

DEMOKRATIA-PALKINNOLLE LÖYTYY OTTAJA

LIBERIAN entinen presidentti **Ellen Johnson Sirleaf** sai helmikuussa merkittävän tunnustuksen työstään, kun hänelle annettiin Afrikan hyvän johtajuuden Mo Ibrahim -palkinto. Demokratiapalkinto on viisi miljoonaa Yhdysvaltain dollaria eli hieman yli neljä miljoonaa euroa, ja sen jakaa sudanilaisen miljardöörin **Mo Ibrahimin** perustama säätiö.

Edellisestä palkinnon myöntämisestä ehti kulua kolme vuotta, sillä palkintoraati ei löytänyt afrikkalaista johtajaa, joka olisi kehittänyt maataan hyvällä hallinnolla ja luopunut vallasta vapaaehtoisesti.

Ennen Johnson Sirleafia palkinto on jaettu neljälle entiselle valtionpäämiehelle. He ovat Mosambikin **Joaquim Chissano** (2007), Botswanan **Festus Mogae** (2008), Kap Verden **Pedro Pires** (2011) ja Namibian **Hifikepune Pohamba** (2014).

➤ *Lue katsaus Afrikan presidentteihin sivulta 8.*

UGANDA

Rahoitusta kaikille

SUSAN KINZI/IPS

Ugandalaisnaiset opiskelevat tietotekniikkaa Namaingossa.

jakavat tahot ja mobiilipankit. Hieman yli puolet ugandalaisista hyödynsi palveluita vuonna 2013. Kolmannes kuului paikallisiin säästö- ja lainaosuuskuntiin.

Kolme neljästä ugandalaisesta asuu maaseudulla, jossa rahoituspalveluita käytetään yhä useammin digitaalisesti. Rahansiirrot ja laskut hoituvat mobiilirahalla matkapuhelimella.

Kehitystä hidastavat matkapuhelinverkkojen katvealueet ja lainankorot, jotka voivat vuositasaalla nousta 25 prosenttiin. (IPS)

44 MILJOONAN asukkaan Uganda haluaa turvata rahoituspalvelut lähes kaikille kansalaisilleen vuoteen 2022 mennessä.

Ugandassa rahoituspalveluita tarjoavat perinteisten pankkien lisäksi pienluottoja

SRI LANKA

KUIVUUS KÄRVENSI RIISIVAINIOT

SRILANKALAINEN pienviljelijä **Newton Gunathileka** koki viime vuonna kovia. Kuivuus tuhosi kaksi satoa, ja miehelle kertyi velkaa yli tuhat euroa. Ensimmäistä kertaa 35 vuoteen hän joutui hylkäämään riisipeltonsa ja etsimään perheelleen elantoa muualta.

Luoteisella Puttalamin alueella moni muukin viljelijä on muuttanut toimeentulon perässä kaupunkiin.

”Lokakuusta 2016 marraskuuhun 2017 ei satanut juuri lainkaan. Kun sateisiin ei voi luottaa, maanviljely käy riskialttiiksi”, sanoo

➤ *Lue Ilmatieteen laitoksen laajasta kehitysyhteistyöstä sivulta 46.*

Sri Lankaa on koetellut ankarin kuivuus 40 vuoteen.

AMANTHA PERERA/IPS

valtionhallinnon edustaja **Sisira Kumara**.

21 miljoonan asukkaan Sri Lankassa yli kaksi miljoonaa ihmistä kärsi viime vuonna kuivuudesta. Tulvat vaikeuttivat puolen miljoonan ihmisen elämää. Riisisato oli heikoin yli kymmeneen vuoteen ja jäi lähes puoleen edellisvuotisesta. YK:n mukaan kuivuus oli pahin 40 vuoteen. (IPS)

YHDYSVALLAT

PALESTIINALAIS-PAKOLAISET PANTTIVANKEINA

UNRWA TAGHRID MOHAMMAD

Palestiinalainen Tabreez asuu poikansa kanssa UNRWAn yhteismajoituksessa Syyrian pääkaupungissa Damaskoksessa.

PALESTIINALAISPAKOLAISTEN avustusjärjestö UNRWA koki kovan iskun, kun järjestön suurin tukija Yhdysvallat vähensi tälle vuodelle aiottusta 125 miljoonan dollarin tuestaan yli puolet eli 65 miljoonaa dollaria. Viime vuonna Yhdysvaltain tuki oli 350 miljoonaa dollaria.

UNRWA huolehtii yli viiden miljoonan pakolaisen koulutuksesta, tervehdohidosta, sosiaaliturvasta ja hätäavusta koko Lähi-idässä. Järjestö on tarjonnut opetusta yli puolelle miljoonalle lapselle 700 koulussa, ja sen 140 terveysklinikalla on yhdeksän miljoonaa potilaskäyntiä vuodessa.

Leikkauksilla presidentti **Donald Trumpin** hallinto haluaa painostaa pakolaisjärjestöä uudistumaan. Avustusjärjestöjen mielestä kyse on politiikasta.

”Yhdysvallat näyttää aikovan rangaista palestiinalaispakolaisia pitämällä heitä panttivankeina, joiden avulla painostetaan epäsuorasti palestiinalishallintoa rauhanneuvotteluihin Israelin kanssa”, sanoo ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin edustaja **Akshaya Kumar**. (IPS)

Presidenttien maanosa

Afrikkalaisvaltiot perivät siirtomaaisänniltään keskitetyn hallintorakenteen. Demokratia juurtuu hitaasti.

Kun toinen maailmansota päättyi vuonna 1945, Afrikassa oli neljä itsenäistä valtiota: Egypti, Etiopia, Liberia ja Etelä-Afrikka. Nyt valtioita on 54, ja valtaosa niistä on presidenttijohtoisia tasavaltoja. Se tarkoittaa, että presidenteillä on paljon sisäpoliittista valtaa, ja monissa maissa he ovat sekä valtion että hallituksen päämiehiä.

Kuningaskuntia on kolme: Marokko, Lesotho ja Swasimaa.

Valtiomuotojen samankaltaisuutta selittävät itsenäistymisprosessin nopeus ja ehdot. Britit ja ranskalaiset vaativat 1960-luvulla vetäytymisensä vastineeksi länsimaista järjestelmää ja demokraattisia vaaleja.

”Muodollisesti demokraattisesta järjestelmästä huolimatta keskitetty siirtomaahallintorakenne jäi voimaan. Kuvernöörin palatsiin muutti presidentti”, toteaa yliopistonlehtori Risto Marjomaa Helsingin yliopistosta.

Uusissa valtioissa valta keskittyi vaalivoittajille, eivätkä presidentit halunneet luopua vallasta vapaaehtoisesti. Kylmän sodan etupiiripolitiikka piti yksinvaltiaat vallassa.

Portugalin siirtomaat itsenäistyivät sotimalla ja omaksuivat sosialistisen valtio-

järjestelmän 1980-luvulla. ”Ne olivat puoluejohtoisia mutta totalitaarisia valtioita”, Marjomaa sanoo. 1990-luvulla koulutettu keskiluokka alkoi arvostella itsevaltaisia järjestelmiä ja kansalaisyhteiskunta vaati vapaita vaaleja. Kansainvälisen kehitysavun ehtona oli monipuoluevaalien järjestäminen. Ghanassa vaatimukset johtivat vallanvaihtoon ja demokraattisen järjestelmän juurtumiseen. Zimbabwessa presidentti Robert Mugabe hyödynsi vaaleja omaksi edukseen.

2000-luvulla on kuljettu enimmäkseen Zimbabwen tietä. Afrikan unioni edellyttää jäsenmailtaan demokraattisia vaaleja, mutta usein istuva presidentti tai hallitus varmistaa niillä lähinnä oikeutensa hallita.

Poikkeuksiakin on. Nigeriassa Muhammadu Buhari voitti vuoden 2015 vaaleissa istuvan presidentin Goodluck Jonathanin. Buhari oli jo aiemmin toiminut valtionpäämiehenä sotilasvallankaappauksen jälkeen vuosina 1984–1985.

Kahdeksan kymmenestä pisimpään hallinneesta afrikkalaisesta presidentistä on Buharin tavoin entisiä sotilaita.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

KAHDEKSAN KYMMENESTÄ PISIMPÄÄN HALLINNEESTA AFRIKKALAISESTA PRESIDENTISTÄ ON ENTISIÄ SOTILAITA.

AFRIKAN NAISPRESIDENTIT

CATHERINE SAMBA-PANZA
Keski-Afrikan tasavalta
2014–2016

ELLEN JOHNSON SIRLEAF
Liberia
2006–2018

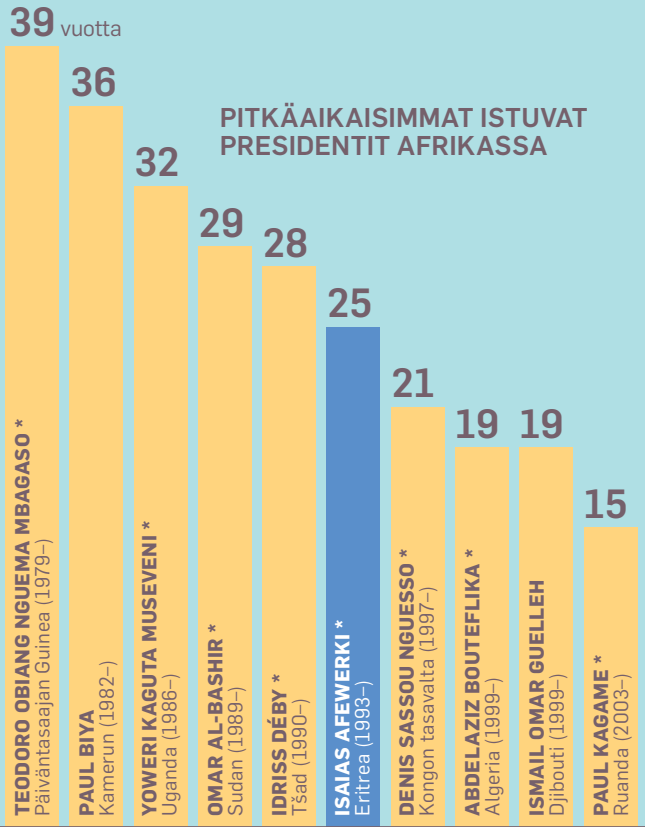
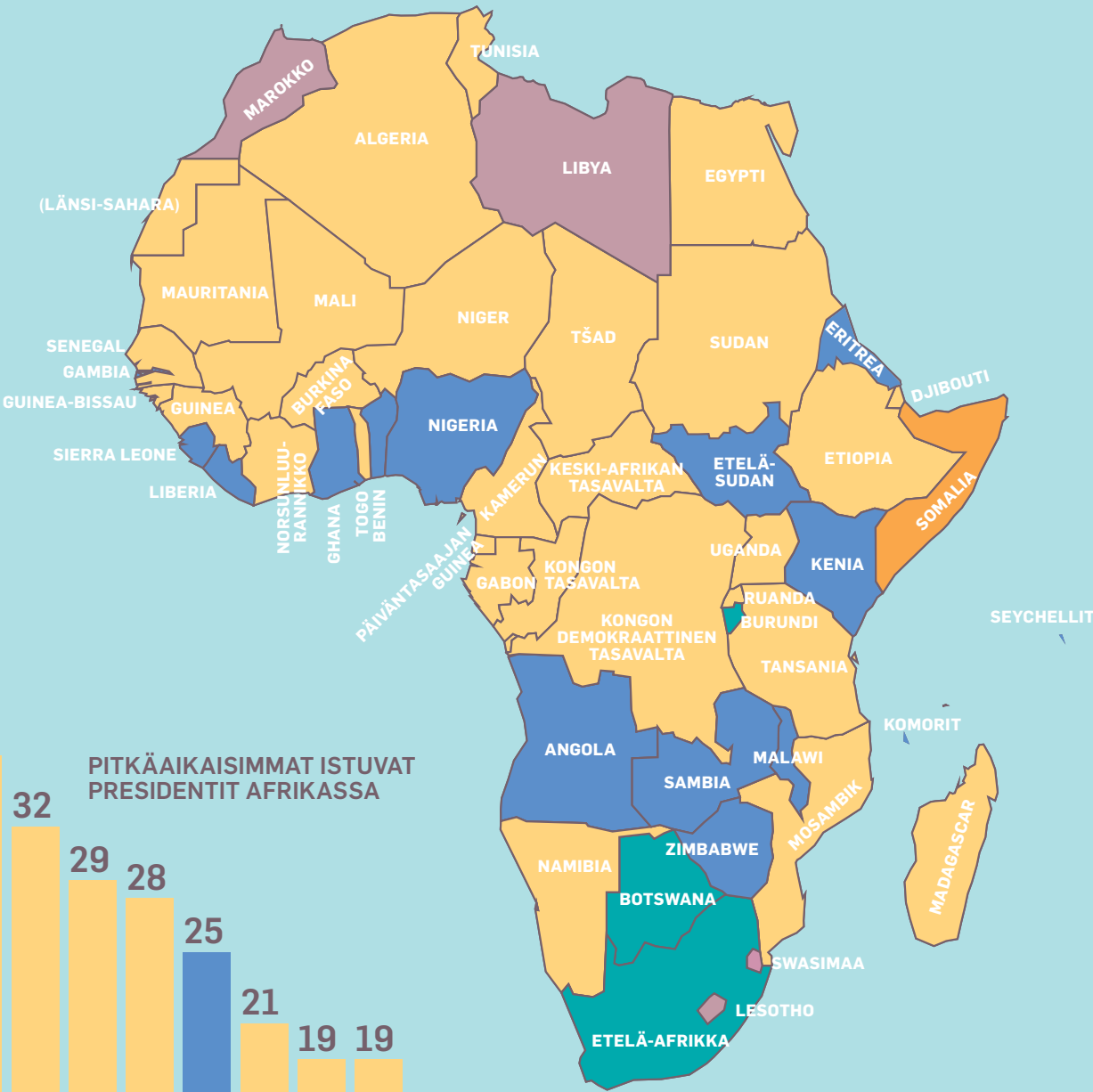
AMEENAH GURIB
Mauritius
2015–

SYLVIE KINIGI
Burundi
1993–1994

JOYCE BANDA
Malawi
2012–2014

Vuonna 2017 väistyi kaksi pitkäaikaista presidenttiä: Angolan José Eduardo dos Santos (vuodesta 1979) ja Zimbabwen Robert Mugabe (vuodesta 1987).
 * Entisiä sotilasjohtajia

- Täysin presidenttijohtoinen tasavalta
- Presidenttijohtoinen tasavalta, jossa sekä presidentti että pääministeri
- Parlamentaarinen tasavalta, jossa parlamentin valitsemalla presidentillä toimeenpanovaltaa
- Parlamentaarinen tasavalta, jossa presidentti symbolinen keulakuva
- Muut

Lähteet: CIA, The Economist, africacheck.org

HAASTATTELU

TEKSTI PASI NOKELAINEN
KUVA SAMULI SIIRALA

Raha- maailmasta mallia kehitysyhteistyöhön

Kehitysmaiden ongelmia ei ratkaista vain julkisella rahalla, sanoo kehityspolitiikan neuvonantaja Minna Kuusisto.

FINANSSISIIJOITUKSET ovat ehkä suurin muutos Suomen kehityspolitiikassa vuosikymmeniin. Ne ohjaavat yksityisiä sijoituksia kohteisiin, jotka vähentävät kehitysmaissa köyhyyttä ja tukevat kestäväää kehitystä.

Sijoitusten on oltava taloudellisesti kannattavia, jotta sijoitettu pääoma saadaan takaisin.

Esimerkki finanssisijoituksesta oli Suomen päätös perustaa yhdessä Maailmanpankin alaisen Kansainvälisen rahoitusyhtiön IFC:n kanssa uusi ilmastorahasto. Suomi lainaa rahastolle 114 miljoonaa euroa seuraavan viiden vuoden aikana.

Nykyisellä hallituskaudella finanssisijoituksia tehdään vielä 276 miljoonalla eurolla.

Lisävahvistukseksi päätöksiä valmistelemaan ulkoministeriöön palkattiin viime syksynä **Minna Kuusisto** Danske Bankista.

Minna Kuusisto, mistä kertoo liikepankin rahoitusmarkkina-analyytikon rekrytoiminen kehityspolitiikan neuvonantajaksi? ”Se kertoo siitä, että kehitysrahoituksen painopiste on muuttunut. Sijoituksilla edistetään kestäväää kehitystä ja tuetaan kehitysmaiden taloutta. Tavoite on, että maiden kehitys on kestäväällä pohjalla.”

Eikö ole hassua, että maailman köyhiä autetaan rahoitusmaailman opeilla?

”Miksi se olisi hassua? On itsestäänselvää, että kehitysmaiden ongelmia ei ratkaista vain julkisella rahalla. On otettava oppia

MINNA KUUSISTO

IKÄ: 30

TYÖ: Kehityspolitiikan neuvonantaja syyskuusta 2017

URA: Rahoitusmarkkina-analyytikkona ja ekonomistina Danske Bankissa sekä analyytikkona Suomen Pankin pankkitoimintaosastolla

KOULUTUS: Kauppatieteen maisteri Aalto-yliopistosta, pääaineena taloustiede

MUUTA: Vietti syksyn 2010 vapaaehtoistoissa AIDS-orpojen tukiohjelmassa Zimbabwessa. Suorittaa työn ohessa yhteiskunnallisen muutoksen maisteriopintoja Helsingin yliopistossa.

”SIIJOITUKSILLA EDISTETÄÄN KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ JA TUETAAN KEHITYSMAIDEN TALOUTTA.”

rahamaailmasta, jotta Suomen julkisen sektorin panostuksella saadaan nykyistä suurempia kehitysvaikutuksia.”

Olisiko ulkoministeriöön pitänyt palkata rahoitusmarkkinaosaamista jo aikaisemmin?

”Pohjoismaisessa vertailussa Suomi on tässä asiassa jonkin verran jäljessä. Erityisesti Ruotsi ja Tanska tekevät jo paljon tämänkaltaista kehitysyhteistyötä. Muutenkin on hyvä, että ihmiset vaihta-

vat työpaikkoja yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Se lisää molempien asiantuntemusta.”

Mitä oppeja haluat tuoda liikepankista ulkoministeriöön?

”Joustavuutta ja nopeaa reagointia. Yksityisellä sektorilla on innostavaa, kun hyvää ideaa voidaan ryhtyä toteuttamaan hyvinkin nopeasti. Olisi tärkeää, jos saisin tuotua tätä ajattelua ulkoministeriöön edes pienissä asioissa.”

PASI NOKELAINEN

KILPAJUOKSUA ROBOTTIEN RINNALLA

OLLAAN ETIOPIAN pääkaupungissa Addis Abebassa 2 300 metrin korkeudessa.

Pölyisen ja kuoppaisen hiekkatien varrella, peltiseinäisessä rakennuksessa valmistetaan nappeja. 45 työntekijän olot ovat miellyttävät, vaikka syyskuun lopussa aamut ovat kylmiä ja päivät suomalaisittain helteisiä.

Jos kaapissasi on esimerkiksi ranskalaisen Sandron liitურaita- tai jakkupuku, on mahdollista, että sen napit on valmistettu tässä etiopialaisessa tehtaassa. Tehtaan ovat perustaneet **Bekan** veljekset vuonna 2010, ja Sandro on ollut sen asiakas jo pitkään.

Yohannes Beka, toinen veljeksistä, loi uraa kiinteistösijoittajana Yhdysvalloissa mutta palasi kotimaahansa vuonna 2004. Hän kertoo, että ensimmäinen nappierä on juuri toimitettu Sandroakin tunnetumman vaatebrändin sopimusvalmistajalle Etiopiassa.

Nappikauppaan ryhtyminen oli alun perin hänen veljensä **Belayneh Beka**n idea. Hän oli paluumuuttanut Etiopiaan Italian Milanosta, muotimaailman ”Mekasta”.

Italiasta on tuotu myös laitteet, joilla tehdään työntekijät valmistavat nappeja puuhartsista, puusta, kookospähkinästä ja eläinten sarviluista. Syksyllä Beka veljekset suunnittelivat muuttoa pienteollisuusalueelta valtaisaan teollisuuspuistoon ja lisähenkilökunnan palkkaamista.

ON BEKAN VELJESTEN onni, että he perustivat tehtaansa kahdeksan vuotta sitten. On nimittäin mahdollista, että tulevaisuudessa 3D-tulostus lopettaa tämänkaltaisen työvoimavaltaisen nappien valmistamisen maailmasta. Teknologialla voidaan jo nyt tulostaa lentokone, ja varmasti myös nappeja.

Toimittaja **Juho Paavolan** artikkelissa sivuilla 12 selvitetään, mitä tällä hetkellä tiedetään teollisen automaation

ja 3D-tulostuksen vaikutuksista työllisyyteen. Hätäsimmmät ovat jo julistaneet teollisuustyön sukupuuton alkaneeksi.

Muutos iskee rajuiten Kiinaan ja muihin nouseviin talouksiin.

Muutamia vuosia sitten taiwanilainen elektroniikan sopimusvalmistaja Foxconn oli otsikoissa, kun sen tehtaiden uupuneet työntekijät tekivät itsemurhia Kiinassa. Ongelma on ”ratkeamassa” osittain automaation ansiosta: lehtitietojen mukaan yhtiö on korvaamassa 60 000 työntekijää roboteilla.

MUUTOS ISKEE RAJUITEN KIINAAN JA MUIHIN NOUSEVIIN TALOUKSIIN.

PALATAAN AFRIKKAAN. Muutama vuosi sitten vain yksi mantereen 54 valtiosta sai eniten vientituloja jostain muusta tuotteesta kuin luonnonvarasta. Valtio oli Marokko, joka keräsi tuloja viemällä espanjalaisen Zaran ja muiden tunnettujen brändien vaatteita. Maassa kootaan myös autoja.

Matalan jalostusasteen teollisuus työllistää eri tavalla kuin luonnonvarojen hyödyntäminen, kuten kuparin kaivaminen tai öljyn poraaminen. Beka veljesten kotimaassa Etiopiassa teollistuminen on alkanut riittävän aikaisin, ja kasvavalle väestölle saatetaan luoda vielä työpaikkoja.

Muille Afrikan maille on ongelma, jos teollisuustyö häviää ennen kuin sitä ehtii laajassa mittakaavassa syntyä tai siirtyä mantereelle. Vuonna 2034 Afrikassa on jo enemmän työvoimaa kuin Kiinassa tai Intiassa.

Aikaisempina vuosina suurten teknologisten murrosten yhteydessä on aina syntynyt uusia työpaikkoja tarpeettomiksi jääneiden töiden tilalle. Onneksi tälläkin kertaa uuteen teknologiaan sisältyy mahdollisuuksia. Paavolan artikkelissa esitellään myös niitä.

**AUTOMAATION
SEURAUKSENA
MAAILMASTA HÄVIÄÄ
400–800 MILJOONAA
TYÖPAIKKAA VUOTEEN
2030 MENNESSÄ.**

KUN ROBOTTI KORVAA IHMISEN

Automaatio uhkaa hävittää kokoonpanoteollisuuden työpaikat ennen kuin ne ehtivät siirtyä Afrikkaan. Uudet teknologiat voivat olla myös mantereen mahdollisuus.

TEKSTI JUHO PAAVOLA KUVITUS SAMULI SIIRALA

Kun Maailmanpankin pääjohtaja **Jim Kim** menettää yönensä, on tosi kyseessä. Kimin huolena on automaation aiheuttama globaalin tuotantoketjun murros. ”Älypuhelimista avautuva maailma kasvattaa ihmisten odotuksia paremmasta elämästä, mutta lisääntyvä teknologia vie työpaikkoja. Maanviljely ja teollisuus ovat yhä pääoma- ja teknologiavetoisempia. Tämä pitää minut öisin hereillä”, Kim sanoo yhdysvaltalaisen World Affairs Councilin radiohaastattelussa.

Globaali trendi ravistelee eri valtioita niiden tuotanto- ja tulorakenteista riippumatta. Ajatuspaja McKinsey Global Institute arvioi, että vuoteen 2030 mennessä maailmasta häviää 400–800 miljoonaa työpaikkaa erilaisten automaatio- ja teollisuusmuutosten seurauksena.

Oxfordin yliopisto ja Citi-pankkiryhmä ovat julkaisseet aiheesta kattavan tutkimuksen *Technology at Work v2.0*. Sen mukaan teknologia ja automaatio uhkaavat Britanniassa 35:tä prosenttia työpaikoista. Yhdysvalloissa osuus on 47, Nigeriassa 65 ja Kiinassa 77 prosenttia.

Mitä korkeammin ihminen on koulutettu, sitä helpom-

pi hänen on omaksua tai luoda uusi ammatti, jos hän menettää työpaikkansa robotille.

Samaan aikaan YK arvioi, että maailman väkiluku kasvaa nykyisestä 7,6 miljardista lähes yhdeksään miljardiin vuoteen 2050 mennessä. Kasvu tapahtuu köyhissä maissa, joissa moni vain haaveilee koulutuksesta.

”Automaatio vaikuttaa tuhoisimmin alemman keskitulon maissa, joissa kaksi kolmesta työpaikasta häviää”, Kim toteaa.

TYÖ EI TYÖLLISTÄ

Automaatiolla tarkoitetaan teknologioita, jotka korvaavat ihmisen erilaisten hyödykkeiden tuotannossa. Liike-elämälle se sopii, koska työn tuottavuus ja siitä syntyvä lisäarvo kasvavat.

Teknologioita on hyödynnetty jo vuosia, mutta digitaalinen älykäs automaatio ja etenkin 3D-tulostus vaikuttavat työllisyyteen aivan uudella tavalla. 3D-tulostuksessa tietokone ja tulostin valmistavat esineitä digitaalisten valmistusohjeiden perusteella lasista, muovista tai metallista.

Työllisyyden kannalta ongelma on tuotannon pääomakeskeisyys. Kasvava lisäarvo ei enää muutu

”KEHITTYVISSÄ TALOUKSISSA KYSE EI OLE TEOLLISUUDEN TYÖPAIKKOJEN HÄVIÄMISESTÄ VAAN SIITÄ, SYNTYYKÖ NIITÄ LAINKAAN.”

työntekijöiden palkaksi, vaan raha kasautuu niille, joilla alunperin on ollut varaa investoida automaatiojärjestelmiin.

”Valmistava teollisuus on perinteisesti tuottanut kaksinkertaisesti hyötyä eli työllistänyt suuren määrän ihmisiä ja kohottanut tuottavuutta. Nyt tuottavuus säilyy ennallaan, mutta työllistäminen vaarantuu”, tiivistää Maailmanpankin vanhempi asiantuntija **Mary Hallward-Driemeier**.

Teknologia mahdollistaa myös kokoonpanoteollisuuden siirtämisen halpatuotantomaista lähelle länsimaista kuluttajaa.

Esimerkiksi urheilujätti Adidas ja sen alihankkijat avasivat viime vuonna huippumodernit tehtaات Saksan Ansbachissa ja Yhdysvaltojen Atlantassa. 3D-tulostusta ja automaatiota hyödyntävät tehtaات valmistavat puoli miljoonaa kenkäparia vuodessa vain 160 työntekijän voimin.

”On silti epätodennäköistä, että kaikki kokoonpanotyö katoaisi kehittyvistä talouksista, vaikka tällainen kehitys todistaa murroksesta”, arvioi Maailmanpankin digitaalisten strategioiden ja hallinnon analytiikan neuvonantaja **Sandeep Sudan**.

MENETETTY VÄESTÖETU

Kehittyvät taloudet eroavat toisistaan, ja se vaikuttaa niiden selviytymiseen digitaalisen tuotannon vallankumouksesta.

”Aasian kehittyneillä valtioilla on täysin toinen asema globaaleissa arvoketjuissa kuin Saharan eteläpuolisen Afrikan mailla. Teollisuuden hikipajat ovat lähes poikkeuksetta Aasiassa, kun taas Afrikan maat ovat raaka-aineviejiä”, sanoo tutkija **Eva Nilsson** Svenska handelshögskolanista.

Technology at Work v2.0 -tutkimuksen mukaan kehittyvien talouksien työpaikoista 15–18 prosenttia on valmistavassa teollisuudessa. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa osuus on vain viisi prosenttia. Kaikista maailman teollisuusroboteista alueelle myytiin 0,2 prosenttia vuonna 2016.

Siksi automaation vaikutukset eivät näy vielä Afrikassa.

Tulevaisuudessa tilanne voi olla toinen.

Afrikan väkiluvun ennustetaan kasvavan nykyisestä 1,3 miljardista 2,5 miljardiin vuoteen 2050 mennessä. Perinteisessä tuotantomallissa suuri väestö tarjoaisi arvokkaan työvoimareservin kansainvälisille yrityksille, jotka voisivat siirtää kokoonpanotyönsä Afrikkaan, kun työvoimakustannukset muualla nousevat.

Nyt robotit vievät Afrikalta väestöedun.

”Monessa kehittyvässä taloudessa kyse ei ole työpaikkojen häviämisestä vaan siitä, syntyykö niihin lainkaan kauan kaivattuja teollisuuden työpaikkoja”, Mary Hallward-Driemeier sanoo.

AFRIKASTA EDELLÄKÄVIJÄ

Afrika voi kääntää tilanteen myös hyödykseen. Koska valmistavaa massatyötä ei ole luvassa, ihmisten on keksittävä jotain muuta, sanoo tulevaisuudentutkija **Risto Linturi**.

”Afrikassa siirryttiin suoraan käyttämään mobiiliverkkoja ja älypuhelimia. Mobiilirahakin oli käytössä jo kauan ennen Eurooppaa. Samanlainen hyppy voisi onnistua myös valmistavassa teollisuudessa”, Linturi pohtii.

Mahdollisuuksia luo etenkin 3D-tulostus. Brittiläinen *The Economist*-lehti kirjoittaa lentokoneesta, jonka osat valmistetaan jauhemaisesta titaanista maailman suurimmalla 3D-tulostimella Etelä-Afrikassa.

Kenialainen verkkoyhtiö BRCK taas valmistaa WiFi-lähettimien prototyyppejä 3D-tulostimella. Valmistus kestää muutaman päivän ja maksaa 20 euroa kappaleelta. Aikaisemmin yhtiö joutui tilaamaan prototyyppit ulkomailta, mikä kesti viikkoja ja tuli kymmenen kertaa kalliimmaksi.

”3D-tulostamisen ansiosta ideoista voi ryhtyä valmistamaan tuotteita yhä pienemmillä panostuksilla. Se avaa uusia mahdollisuuksia freelance-työlle ja tee se itse -yrittämiselle”, sanoo tutkija **Sami Laine** konsulttiyritys Deloitteelta.

”Vielä nyt 3D-tulostimet ovat kalliita, mutta hinnat laskevat nopeasti. 3D-teknologia on pian valtavirtaa.”

Parhaimmillaan 3D-teknologia auttaa valmistamaan välttämättömiä erikoistuotteita puutteellisissakin oloissa. Esimerkiksi Sudanissa on valmistettu sodassa vammautuneille lapsille proteeseja vain murto-osalla perinteisten sairaalaproteesien hinnasta.

”Kehittyvissä maissa on suuret ja kasvavat markkinat. Uudet teknologiat, jotka ovat jo hyödyttäneet kehittyneitä maita, voivat olla hyödyksi myös kehittyvissä maissa”, Sandeep Sudan sanoo.

HIKIPAJAT HISTORIAAN

Huonosti palkattu tehdastyökin on työtä, mutta onko se parasta, mitä ihminen voi elämässään tehdä? Kysymys usein unohtuu, kun puhutaan automaation viemistä työpaikoista.

Liiketoiminnan näkökulmasta kokoonpanotyö on keskittynyt kehittyviin maihin vain yhdestä syystä, ja se on työn hinta.

”Globaalissa hintakilpailussa yritykset alentavat tuotantokustannuksia polkemalla työ- ja ihmisoikeuksia. Esimerkiksi Aasian halpatuotantoon liittyy vakavia ongelmia”, sanoo Reilu Kauppa ry:n toiminnanjohtaja **Janne Sivonen**.

Kuluttajien yhteiskunnallinen tietoisuus on kasvanut, ja kansainväliset yritykset ovat pyrkineet parantamaan tuotantoketjujensa valvontaa ja läpinäkyvyyttä. Silti hikipajoiksi kutsutuissa tehtaissa työpäivät ovat ylipitkiä ja työolot vaarallisia. Myös ihmiskauppaa ja lapsityötä esiintyy.

Kone sen sijaan ei kärsi.

Automaation kustannukset ja hyödyt riippuvat pitkälti kunkin valtion teollisuuspolitiikasta, muistuttaa taloustieteen tohtori **Cecilia Navarra**.

”Automaatio kyseenalaistaa hikipaja-teollisuuden eli sen, että suoria ulkomaisia sijoituksia houkutellessa johonkin maahan pelkästään halvalla työvoimalla. Automaatiota hyödyntävillä aloilla kehittyvät taloudet voivat parantaa asemaansa globaalin tuotannon arvoketjussa”, Navarra sanoo. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

PARAS TOIVO, PAHIN UHKA

Upea meriluonto houkuttelee matkailijoita Sansibarille. Turismin lisääntyessä meren ja rantojen käyttöä on suunniteltava aikaisempaa kestävämmän.

TEKSTI LEA PAKKANEN KUVAT MEERI KOUTANIEMI

Auringonlasku värjää Intian valtameren anilliinipunaiseksi, leppeät aallot lyövät valkoiseen hiekkaan. Rannalla pensasmaiset lehvästöt tarjoavat suojaa, paikoin näkyy kankain verhoiltuja leposänkyjä.

Ollaan Tansaniassa, Mnemban atollisaarella, Sansibarin pääsaaren Ungujan koillispuolella. Ylikansallinen andBeyond-matkailuyritys tarjoaa atollilla ylläistä majoitusta 12 bungalowissa, joissa vuoteet on ympäröity pellavaharsoin ja kylpyhuonetta valaisee kristallikruunu.

Jokaisesta bungalowista johtaa rannalle yksityinen polku. Yksi yö Mnemban bungalowissa maksaa lähes 1 300 euroa. Saarella lomailevatkin jalkapallotähdet, yritysjohtajat ja viihdemaailman kuuluisuudet.

andBeyond on sopinut Sansibarin viranomaisten kanssa, että sillä on yksinoikeus hallita Mnemban saarta ja harjoittaa turismia rahallista korvausta vastaan. andBeyondin tärkein liiketoiminta on safarimatkailu muun muassa Tansaniassa, ja Mnemban lomasaari täydentää sen palveluvalikoimaa.

”Tansaniassa kolme viidestä asiakkaastamme tulee safarikierroksen jälkeen Mnemban rannalle rentoutumaan”, kertoo andBeyondin hotellitoiminnan johtaja **Scott Rattrey**.

Paikallisista sansibarilaisista vain kalastusvalvojat ja kalakauppiaat saavat rantautua saarelle.

Rattreyn mielestä yhteistyö sansibarilaisten kanssa sujuu hyvin.

”Olemme olleet Mnemballa 25 vuotta, enkä ole saanut paikallisilta kielteistä palautetta. Lisäksi 65 työntekijästä 59 on sansibarilaisia.”

Vuonna 1992 solmittu hallintasopimus raukeaa kahdeksan vuoden kuluttua. Rattrey ei kerro sopimuksen hintaa, mutta hänen mukaansa andBeyond hakee sille jatkoa.

”Jos kaltaisemme luksusmatkailuyritys ei saa uusittua sopimustaan, joku muu taho lähestyy Sansibarin viranomaisia suurella rahasummalla. Se rakentaa Mnemballe valtavan hotellin, joka kuluttaa luonnonvaroja paljon enemmän kuin me”, Rattrey sanoo.

Mnemban bungaloweissa ja ravintolassa käytetään merivedestä suodatettua vettä, jota kuluu päivittäin 18 000 litraa. Kuuma vesi lämmitetään kaasulla, ja sähkö tuotetaan dieselillä, koska aurinkopaneelit ovat ruostuneet.

MERI KUULUU KAIKILLE

Sansibarin maaseutu- ja kaupunkisuunnittelusta vastaava johtaja **Muhammed Juma** istuu toimistossaan Sansibarin samannimisessä pääkaupungissa. Hänen mielestään Mnemban saari on ruma esimerkki 1990-luvun politiikasta, jolloin Sansibarin matkailua kehitettiin liiketoiminnan ehdoilla.

”Sansibarilaiset tavoittelivat vain sijoittajien rahoja ja suostuivat mihin tahansa, kuten luovuttamaan ulkomaalaisille yksinoikeuden nauttia saartemme kauneimmista osista. Haluamme edelleen rahaa mutta myös takuun siitä, että voimme itsekkin nauttia luonnostamme.”

Juma johtaa Sansibarin maakomission alaisuudessa hanketta, jossa saaren koillisosan meri- ja rannikkoalueille laaditaan käyttösuunnitelmaa. Siihen kirjataan ympäristön suojelukohteet sekä paikallisten asukkaiden ja matkailuyrittäjien merenkäytön tarpeet.

Tavoite on, että kaikki voivat hyödyntää merta ja rannikon luontoa kestävästi. Hankkeeseen osallistuu asiantuntijoita Suomen ympäristökeskuksesta, ja sitä rahoittaa ulkoministeriö.

Merialueiden suojelu ja käytön suunnittelu palvelevat myös Sansibarin turismia, Juma sanoo.

Waina (vas.), Fernaus ja Asia leikkivät rannalla. Sansibarin rannat ovat pääosin matkailijoille ja paikallisille asukkaille varattua julkista tilaa.

”Matkailua on kehitettävä hallitusti. Aiemmat sukupolvet hyväksyivät luksushotellin kalastajanmajansa viereen. Nykyajan nuoret taas haluavat osansa turismin hyödyistä, kuten työpaikoista, vaurastumisesta ja hyvin hoidetusta ympäristöstä.”

Myös YK:n ympäristöjärjestö UNEP kehottaa Afrikan itärannikon valtioita suunnittelemaan merenkäyttöään. Järjestön mukaan suunnittelu ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen vähentävät turismin ja kalastuksen ympäristövaikutuksia.

Saharan eteläpuolisen Afrikan suosituimmat matkakohteet Mauritius, Seychellit ja Etelä-Afrikka ovat jo laati-neet käyttösuunnitelman merialueilleen.

Juman toiveissa on vastaava suunnitelma sekä Ungujan että Pemban saarille.

”Niistä saatuja kokemuksia voitaisiin hyödyntää Tansa-niassa”, hän sanoo.

TYÖPAIKKOJA PAIKALLISILLE
Suunnittelua ja kestäväää kehitystä tarvitaan, sillä Sansi-barin suosio matkakohteena kasvaa.

Kaudella 2016–2017 Sansibarissa kävi 376 000 turistia, mikä oli kaksi kertaa enemmän kuin edellisenä kautena. Sansibarin hallituksen tavoite on, että vuoteen 2020 mennessä maahan tulee vuosittain puoli miljoonaa matkailijaa.

Myös muualla Afrikassa matkailu lisääntyy. YK:n matkailujärjestön UNWTO:n mukaan vuonna 2017 Afri-kassa kävi ennätyselliset 62 miljoonaa turistia. Lisäys edellisvuoteen oli kahdeksan prosenttia. Eniten kiinnosti Pohjois-Afrikka.

Yli puolet Sansibarin matkailijoista on eurooppalai-sia. Toiseksi suurin ryhmä on muiden Afrikan maiden kansalaiset.

Turisti viipyy Sansibarilla keskimäärin viikon ja yöpyy jossakin saaren runsaasta 450 hotellista. Useimmiten hän viettää pari päivää pääkaupungin vanhassa keskustassa Stone Townissa ja nauttii loppuajan merestä ja rannoista. Tavallisinta on uida, ottaa aurinkoa, sukeltaa, snorklata tai bongata delfiineitä.

Palveluita tarjoavat enimmäkseen ulkomaalaiset yrittäjät.

Turismi työllistää suoraan 11 500 ja välillisesti 45 000

Mnemban atollisaarella elää lukuisia haikara-lajeja, rapuja pyydystäviä luolakahlaajia ja muun muassa harvinainen suniantilooppi.

SUOMI TUKEE MERIALUEIDEN KARTOITUSTA

SANSIBARIN maakomission ja Suomen ympäristö-keskuksen yhteisessä hankkeessa tuetaan Sansibarin merenkäytön suunnittelua. Hankkeessa rakennetaan Sansibarille kattava paikkatietojärjestelmä, josta selviää esimerkiksi uhanalaisten korallien ja meriruohon sijainti.

Samalla Koillis-Sansibarille laaditaan meri- ja rannikkoalueen käyttösuunnitelma, joka huomioi myös matkailuyrittäjien ja rannikon kyläyhteisöjen tarpeet.

Ulkoministeriö rahoittaa vuonna 2016 käynnis-tynyttä hanketta.

sansibarilaista. Hallituksen tavoite on, että vuoteen 2020 mennessä puolet sansibarilaisista työskentelee matkailu-alalla. Sansibarin väkiluku on 1,5 miljoonaa.

Hallituksen tavoitteen toteutuminen vaatii koulutettua työvoimaa etenkin tasokkaimmissa hotelleissa. Tähän asti osaavaa henkilökuntaa on palkattu Tansanian mantereelta ja Keniasta, vaikka Sansibarilla on myös matkailualan koulutusta.

Turismista toivotaan tukea myös maataloudelle, kalas-tukselle ja paikalliselle pienteollisuudelle.

Tällä hetkellä matkailu tuottaa viidenneksen Sansibarin bruttokansantuotteesta ja kaksi kolmasosaa valuuttatuloista.

KALASTAJAT NÄREISSÄÄN
Mnemban saarella kalastusvalvojat aloittavat työpäiväänsä. **Njambo Juma** on yksi heistä.

”Seuraamme kalastajia ja turistiryhmiä,” Juma kertoo. Hän valvoo, että kukaan ei kalasta laittomilla välineillä, kuten kalaparvia saartavalla pohjanuotalla, dynamiitilla, harppuunalla tai liian pienireikäisellä verkolla.

Hän myös tarkistaa, että merellä liikkujat ovat maksaneet 2,5 euron merenkäyttömaksun.

Kyse on Sansibarin kalastusviranomaisten ja andBeyond-matkailuyrityksen yhteishankkeesta eli Mnemban saaren merisuojelualueesta. Sen tavoite on muun muassa suojella koralliriutaa, ja siksi kalastajat ohjataan riutan ulkopuolelle.

Juman mukaan kalastusvalvojien työtä vaikeuttavat juuri paikalliset kalastajat. He ovat närkästyneitä, koska heidän liikkumistaan rajoitetaan lähivesillä.

Välillä kalastajat nimittelevät ja yrittävät pahoinpidellä valvojia.

”Tilanne on vaikea, mutta tämä on meidän työtämme. Hallituksen pitäisi valistaa luonnonsuojelun tärkeydestä,” Juma sanoo.

Hänen mielestään matkailu ei ole ongelma.

”Ennen turismia emme pitäneet luonnonsuojelua lain-kaan tärkeänä.”

Juman esimies **Hashim Moomin** on kriittisempi.

”Sesonkiaikaan matkailuyrittäjien veneet laskevat veteen laumoittain turisteja snorklaamaan ja sukeltamaan. Osa heistä polkee koralleja ja koskettelee merieläimiä, osa ei osaa edes uida”, hän sanoo.

”Turismia pitää säädellä. Se tuo tietysti rahaa, mutta miten käy ympäristön? Tarvitsemme lisää tutkimusta, jotta ymmärtäisimme, kuinka paljon luonto kestää.” •

Kirjoittaja on viestintävaikuttamisen asiantuntija Suomen Lähetyseurassa.

Mrisho (vas.) ja Arafa (oik.) kaitsevat lapsiaan Uroan kalastajakylässä. Sansibarilaiset naiset ovat työllistyneet heikosti matkailualalle. Heidän perin-teisiä elinkeinojaan ovat merilevän viljely ja mustekalojen pyydystäminen.

KAIKKIEEN ON VOITAVA HYÖDYNTÄÄ MERTA JA RANNIKON LUONTOA KESTÄVÄSTI.

SOMALIA

SEKSUAALI- RIKOLLISET *TELKIEN TAAKSE*

Somaliassa raiskauksiin syyllistyvät niin armeija, kapinalliset, terroristit kuin auttamaan lähetetyt rauhanturvaajatkin. Rankaisemattomuuden kulttuurin loppumisesta elää hento toivo.

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN
KUVAT JOONAS LEHTIPUU

Garowen sairaalassa seksuaalista väkivaltaa kohdanneet naiset saavat "arvokkuuspakkauksen", jossa on muiden muassa pesuaineita, terveyssiteitä, matto ja tarvittaessa myös mekko ja huivi.

Anisa Abdikafar Mohmoud kävelee raskain askelin työpaikalleen. Hän ei tiedä, mitä päivä tuo tullessaan. "Tiedän vain, että jokainen tapaus on vaikea ja väkivaltainen", hän sanoo. Mohmoud työskentelee koordinaattorina Puntmaan osavaltion pääkaupungin Garowen ainoassa hoitoyksikössä, joka on

erikoistunut seksuaaliseen ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan. Keskukseen kahdeksan työntekijää tarjoavat väkivallan kohteeksi joutuneille naisille lääketieteellistä, henkistä ja oikeudellista apua. Keskus sijaitsee pienessä kivitalossa Garowen sairaala-alueen keskellä. Rakennuksessa ei ole kylttejä, ja sen ikkunat on peitetty luukuilla ja oviaukot verhoilla. Potilaat eivät halua, että kukaan näkee heidän tulevan keskuksen.

Aamulla keskuksen on tullut nainen, jolla on useita luunmurtumia. Aviomies on pahoinpidellyt häntä niin pahoin, että nainen on saanut myös keskenmenon.

Samaan aikaan Garowen sairaalassa hoidetaan 11-vuotiaista tyttöä, jonka sukulaismies raiskasi. Tyttö on koomassa.

"Saan voimia jatkaa työtäni, kun vaikeissakin tapauksissa voin auttaa ja tukea naisia", Mohmoud sanoo.

Nuorimmat väkivallan uhrin ovat seitsemänvuotiaita, vanhimmat yli 80-vuotiaita. Keskuksen tulee hoidettavaksi noin 30 potilasta kuukaudessa, monet heistä pitkän matkan takaa.

Anisa Abdikafar Mohmoud auttaa seksuaalista väkivaltaa kokeneita naisia Garowen sairaalassa.

Garowen sairaalaan tulee kuukaudessa noin 30 seksuaalisen väkivallan uhria.

Väkivaltaisen konfliktin lisäksi toistuvat kuivuudet ovat ajaneet lähes kaksi miljoonaa somalialaista maansisäiseen pakolaisuuteen. Pakolaisleirien asukkaista valtaosa on naisia ja lapsia. YK:n väestö-rahasto UNFPAn tietoon tulleista raiskauksista 75 prosenttia tapahtuu pakolaisleireillä.

EI OIKEUSTURVAA

Anisa Abdikafar Mohmoud näyttää mustaa kassia. Se on ”dignity kit” eli arvokkuuspakkaus, joka annetaan vaikeassa tilanteessa oleville naisille.

Kassissa on perustarvikkeita, kuten pesuaineita, terveyssiteitä ja matto, joskus myös huivi ja mekko. Osa naisista lähtee kotoaan niin nopeasti, etteivät he ehdi ottaa mukaansa henkilökohtaisia tavaroitaan.

Paluu kotiin voi olla mahdoton.

”Jos nainen joutuu palaamaan kotiin lastensa takia, teemme hänen kanssaan turvasuunnitelman. Minne hän voi mennä turvaan? Onko lähipiirissä ketään, joka voisi suojella häntä?” Mohmoud kertoo.

Seksuaalisen väkivallan yleisyyttä Somaliassa selittää naisten heikko asema. Vuonna 2012 YK:n kehitysohjelma UNDP arvioi, että Somaliassa sukupuolten tasa-arvo oli viidenneksi heikoin maailmassa.

Esimerkiksi avioeroa on vaikea saada, ja vaikka se onnistuisikin, nainen todennäköisesti menettäisi lastensa huoltajuuden miehelleen. Siksi naiset eivät ilmoita avioliitossa tapahtuvasta seksuaalisesta väkivallasta poliisille tai muille viranomaisille.

YK-järjestöjen mukaan onkin todennäköisempää, että poliisi pidättää seksuaalisesta väkivallasta raportoivan naisen kuin tekoon syyllistyneen miehen.

Poliisin tietämys seksuaalisesta väkivallasta on heikkoa, mikä myös vähentää naisten halua ilmoittaa seksuaalisesta väkivallasta. Lisäksi tarvittaisiin naispoliiseja, joille naiset voisivat kertoa arkaluonteisista kokemuksistaan.

Tällä hetkellä Somaliassa on vain muutama seksuaalirikoksiin perehtynyt naispoliisi.

Toisaalta Somaliassa ei ole edes toimivaa kansallista lainsäädäntöä eikä oikeusjärjestelmää, jotka puuttuisivat rikollisuuteen, kuten seksuaaliseen väkivaltaan. Osavaltiot toimivat itsenäisesti ja vasta

kehittävät lainsäädäntöä sekä oikeus- ja poliisijärjestelmää.

Esimerkiksi Puntmaassa seksuaalirikokset kriminalisoitiin vuonna 2016. Lain mukaan rangaistavia tekoja ovat muiden muassa raiskaus ja seksuaalinen hyväksikäyttö sekä häirintä internetissä ja itsensäpaljastaminen.

TODISTEITA OIKEUTEEN

Todistusaineiston puuttuminen vaikeuttaa seksuaalirikosten selvittämistä ja oikeuskäsittelyä. Puntmaassa tilanne on hieman parantunut, kun osavaltion ensimmäinen oikeustieteellinen laboratorio avattiin Garowessa viime syyskuussa.

Nyt esimerkiksi raiskaustapauksissa todisteina voidaan kerätä siemennestettä, verta tai kuituja ja analysoida niistä otettuja dna-näytteitä paikan päällä. Aikaisemmin näytteitä jouduttiin lähettämään analysoitaviksi Etiopiaan, Keniaan tai Etelä-Afrikkaan. Tulosten saaminen kesti kauan, ja pitkä kuljetusmatka saattoi tuhota näytteet.

”Nyt voimme lähettää työntekijämme rikospaikalle keräämään dna-näytteitä. Teemme yhteistyötä myös lähialueen sairaaloiden kanssa”, kertoo laborantti **Dahil Ali**.

Yksi niistä on Garowen sairaala, jossa Anisa Abdikafar Mohmoud työskentelee.

”UHRILTA VAADITAAN USKOMATONTA ROHKEUTTA AJAA ASIAANSA OIKEUSTEITSE.”

käsiteltäviksi. Vaikka Puntmaassa laki kieltää seksuaalisen väkivallan, vain muutama tapaus on edennyt oikeuskäsittelyyn.

Väkivallan uhrin kohtaus rikoksen seuraukset moneen kertaan. Varsinaisen teon jälkeen viranomaisen, kuten poliisin, kohtelu saattaa nöyryyttää, ja lopuksi raiskaus on rikoksena erityisen leimaava. Oikeuskäsittelyt ovat julkisia, eikä niissä suojella uhrin nimettömyyttä.

Virallisen oikeusjärjestelmän rinnalla toimii perinneoikeus, jossa klaanin vanhimmat miehet ratkaisevat myös seksuaalirikoksia. Tekijä voi hyvittää tekonsa maksamalla uhrin perheelle tai avioitumalla tämän kanssa.

Garowen sairaalan seksuaalisen väkivallan hoitoyksikkö ei voi viedä rikosta oikeuteen ilman potilaan suostumusta.

”Usein naisen perhe suostuttelee tämän luopumaan rikostutkinnasta, koska raiskaus tuottaa voimakasta häpeää koko perheelle”, Mohmoud sanoo.

Uhrin perhe saattaa myös joutua toimittamaan väkivallan tekijälle ruokaa vankilaan tutkinnan aikana.

”Uhrilta vaaditaan uskomatonta rohkeutta ajaa asiaansa oikeusteitse. Yritämme tukea heitä siinä”, Mohmoud sanoo. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

"SILPOMINEN SÄÄSTÄÄ RAISKAAMISELTA"

SOMALIASSA lähes kaikkien naisten sukuelimet on silvottu. Silpominen on perua paimentolaiskulttuurista, jossa se varmisti vaimon uskollisuuden, kun aviomies lähti karjan mukana laiduntamaan.

Silvottu nainen on edustanut puhtautta ja siveyttä. Silpomattomia naisia taas on pidetty seksuaaliselta moraaltiltaan löyhinä.

Suomalainen Solidaarisuus-järjestö on vuosia pyrkinyt lopettamaan tyttöjen sukuelinten silpomista Somaliassa. Työtä vaikeuttaa se, että vaikka vanhemmat jättäisivät tyttärensä silpomatta, he eivät uskalla kertoa asiasta yhteisössään ja toimia siten roolimalleina.

Solidaarisuuden hankkeissa 86 prosenttia koululaisista uskaltaa vastustaa silpomista julkisesti, uskonnollisista johtajista 80 prosenttia.

”Monet vanhemmat uskovat, että silpominen suojelee tyttöä raiskaamiselta. He pelkäävät, että leikkaamattoman tytön raiskausta ei voi todistaa, koska tytön alapää ei ole ratkennut auki”, kertoo Solidaarisuuden aluepäällikkö **Airi Kähärä**.

Poikien ja miesten mielestä leikkaamaton tyttö on leikattua kiinnostavampi, sillä hän voi nauttia fyysisesti seksistä. Vanhemmat valvovat tiukasti silpomattomia tyttöjään, jotta nämä eivät altistu seksuaaliselle väkivalle.

Vanhemmat myös naittavat silpomattomat tyttärensä aikaisin, jotta raiskauksen uhka vähenee.

”On surullista, että ensin pelastamme tytön silpomiselta, mutta siitä voi seurata varhainen avioliitto tai se voi lisätä seksuaalisen väkivallan uhkaa”, Kähärä sanoo.

Juliste muistuttaa, että naisten sukuelinten silpominen kitketään parhaiten naisten ja miesten yhteistyöllä.

LUOKKARETKEN JÄLKEEN

Toimeentulo, asuminen, koulutus. BRICS-maiden keskiluokka kasvaa ja voi paremmin kuin koskaan, mutta kuinka kauan?

TEKSTI KINGA SANDÉN JA TIINA KIRKAS

Vielä muutama vuosi sitten BRICS eli Brasilian, Venäjän, Intian, Kiinan ja Etelä-Afrikan liittouma haastoi läntiset taloudet nopealla kasvullaan.

Vienti veti, ja väkirikkaissa valtioissa riitti kotimaista kulutuskysyntää. Yhä useammat lapset ja nuoret saivat käydä koulua ja parantaa asemiaan työmarkkinoilla.

Monet myös nousivat työväestöstä keskiluokkaan, ja vanhemmat keskittyivät rakentamaan lapsilleen entistäkin parempaa tulevaisuutta. Köyhyys väheni vaikka ei kokonaan hävinnyt.

Ajankuvassa viisi vanhempaa kertoo, kuinka he ovat tehneet ”luokkaretken” vaatimattomista oloista nykyiseen elintasoonsa. Lapsilleen he voivat tarjota koulutusta, vapaa-ajan harrastuksia ja matkoja, joita he itse eivät aikoinaan saaneet kokea.

Vanhemmat luottavat omaan ja lastensa tulevaisuuteen siitäkin huolimatta, että taloustieteilijät varoittavat BRICS-maita suurista ongelmista. Velka kasvaa taloutta nopeammin, raaka-aineiden hinnat heittelehtivät, ja automaatio uhkaa jättää teollisuustyöntekijät vaille työtä.

Hiipuvasta taloudesta huolimatta BRICS-maiden on panostettava kansalaistensa hyvinvointiin, kehottaa Maailman talousfoorumi. Se tarkoittaa tasa-arvoa, koulutusta ja turvallisuutta. Ajankuvassa vanhemmat painottavat samoja asioita.

ADRIANO FELICIO, 41

NITERÓI, RIO DE JANEIRO,
BRASILIA

”TYÖSKENTELEN kotikaupunkini Niteróin pormestarin neuvonantajana. Vastuullani ovat asumiseen liittyvät asiat, kuten sähkön, veden ja sanitaation järjestäminen köyhille alueille. Kuukausipalkkani on 450 euroa.

Viimeksi hankin uuden älypuhelimien, johon minulla ei olisi oikeastaan ollut varaa. Se maksoi lähes 500 euroa, ja ostin se osamaksulla.

Perheeseeni kuuluvat vaimoni ja kahden teini-ikäisen lapseni lisäksi edellisessä avioliitossani syntyneen poikani kaksi lasta. Asumme kolmen huoneen talossa Penhan favelassa.

Koen kuuluvani yhä työväenluokkaan. Olen työläinen, vaikkakaan en enää köyhä, kuten 20 vuotta sitten.

Isäni oli talonmies ja äitini siivooja. Heillä oli vaikeuksia elättää perheemme. Saimme lounaan ja päivällisen mutta emme aina aamiaista. Lihaa ja vihanneksia söimme harvoin. Meillä ei ollut kodinkoneita eikä televisiota. Nyt omat lapseni eivät syö aamiaista, lihaa tai vihanneksia, koska eivät halua.

Olen sukuni ensimmäinen, joka on opiskellut yliopistossa. En koskaan unohda, kun katselin yliopiston luentosalin ikkunasta kadun toiselle puolelle taloa, jota äitini siivosi. Se tuntui hienolta.

Luiz Inácio Lula da Silvan presidenttikaudet vuosina 2003–2011 olivat parasta, mitä Brasiliassa on tapahtunut – lahjuskandaaleista huolimatta. Köyhät ihmiset pääsivät kouluun, saivat lainaa ja paransivat ostovoimaansa.

Jo aiemmin Brasilian talous oli vakautunut, kun presidentti **Itamar Franco** oli tilapäisesti sitonut valuuttamme realin Yhdysvaltain dollariin vuonna 1994. Sitä ennen papukilo maksoi aamulla kaksi realia, iltpäivällä viisi ja illalla kahdeksan. Inflaatio oli todella korkea.

Nykyinen **Michel Temer**in hallitus suosii rikkaita ja haluaa heikentää sosiaalipolitiikkaa, vaikka kasvu vaatii tasa-arvoa. Jos hallituksen valta jatkuu, en näe Brasiliassa tulevaisuutta.

Onneksi elämme kuitenkin demokratiassa. Voin esittää mielipiteeni hallituksesta rauhallisin mielin. 30 vuotta sitten poliisipartio olisi ilmaantunut paikalle ja pidättänyt minut, eikä minusta sen jälkeen olisi välttämättä kuultu enää mitään.”

KUVA JA TEKSTI DARIO DE DOMINICIS

**”ONNEKSI ELÄMME
DEMOKRATIASSA. VOIN
ESITTÄÄ MIELIPITEENI
HALLITUKSESTA
RAUHALLISIN MIELIN.”**

ELENA
SMIRNOVA, 46
MOSKOVA, VENÄJÄ

"JOHDAN perustamaani hyväntekeväisyysjärjestöä. Tuemme vähävaraisten lasten koulunkäyntiä ja terveydenhoitoa sekä autamme vanhuksia ja lastenkotilapsia kaikkialla Venäjällä. Työpäiväni aikana vien ruokaa ja humanitaarista apua tarvitseville, järjestän hyväntekeväisyysgaaloja sekä kirjoitan rahahakemuksia ja seminaariesitelmää.

Ansaitsen hieman alle 900 euroa kuukaudessa. Saan myös elatustukea entiseltä aviomieheltäni, joka on korkeassa asemassa yhdessä Venäjän johtavista teollisuusyrityksistä. Minulla on yliopistotutkinnot liikunnasta ja psykologiasta, joten olisin itsekkin voinut hankkia paremmin palkattua työtä. Järjestössäni teemme kuitenkin työtä ihmisten hyväksi, ja se on sen arvoista.

Minulla on viisi 4–21-vuotiaasta lasta. Vanhin on jo muuttanut pois kotoa. Viikolla asumme viiden huoneen asunnossa Moskovassa, viikonloppuisin talossa kaupungin ulkopuolella.

Viimeksi ostin tutulta naiselta neulepuseron 86 eurolla. Ostin myös äidilleni syntymäpäivälahjaksi georgialaisen **Nino Chakvetadzen** maalauksen. Se maksoi 720 euroa.

Olen keskiluokkaa jo koulutukseni perusteella. Äitini oli bakteriologi ja isäni sotilastulkki, joka palveli Afganistanissa 1980-luvulla. Häneltä olen perinyt määrätietoisuuteni.

Lapsuudessani ruokaa säännösteltiin kupongeilla ja sitä piti jonottaa. Kotona valmistimme keittoa viikoksi koko perheelle. Omat lapseni voivat ostaa kaupasta mitä haluavat. Olen voinut kustantaa heille koulutuksen ja vapaa-ajan harrastuksia. Olemme voineet matkustaa maailmalla.

Minua huolettaa se, että nuorilta puuttuvat hyvät esikuvat. Kun olin lapsi, halusimme tulla lääkäreiksi, avaruuslentäjiksi, tiedemiehiksi. Nyt on hienompaa olla poptähti tai bloggari, josta kaikki puhuvat. Nuoret omaksuvat mallinsa televisiosta.

Lapset pitää saada mukaan auttamaan muita ihmisiä. Jos he näkevät kadulla ihmisen, joka palelee, heidän tulee soittaa ambulanssi, tarjota hänelle vaatteita tai kutsua sisälle lämmittelemään sen sijaan, että he vain kulkevat ohi välinpitämättöminä."

TEKSTI JA KUVA OKSANA YUSHKO

"LAPSET PITÄÄ
SAADA MUKAAN
AUTTAMAAN
MUITA IHMISIÄ."

"KÄYTÄMME
KAUPASSA
ITSEPALVELUKASSOJA
JA MAKSAMME
LASKUJA VERKOSSA.
KOKONAISET
AMMATTIRYHMÄT
KATOAVAT, JA SE
VOI OLLA KOVA ISKU
TALOUELLE."

CHETNA MALLYA, 36

BANGALORE, INTIA

"OLEN AMMATILTANI meikkaaja ja enimmäkseen autan morsiamia valmistautumaan häihinsä. Saan matkustaa ja tavata ihania ihmisiä. Ansaitsen myös kohtuullisesti eli tuhat euroa kuukaudessa. Toivon, että voin vielä avata oman studion ja palkata muutaman työntekijän.

Asun mieheni ja viisivuotiaan tyttärenten kanssa kolmen huoneen asunnossa.

Viimeksi ostin iPhone. Tuntui hyvältä, kun sain hankittua jotain, jota varten olen tehnyt töitä ja säästänyt pitkään.

Enää sosiaaliluokkaa ei peritä, mutta onko tulotaso-kaan hyvä mittari? Elämäntapa ratkaisee, mutta sekin riippuu asuinpaikasta. Bangaloressa elän mukavaa keskiluokasta elämää, mutta New Yorkissa olisin köyhä.

Vanhempani korostivat koulutusta ja taloudellista itsenäisyyttä. Isäni omisti pienen maapalan, ja elimme sen vuokratuloilla. Meitä lapsia ei hemmoteltu, vaan jokainen lelu tuli ansaita. Suurperheessä emme saaneet myöskään huomiota yksilöinä. Me vain kasvoimme osana perhettä ilman tulevaisuuden suunnitelmia.

Nyt tilanne on toinen. Annamme tyttärellemme kaiken mahdollisen huomion ja toteutamme hänen toiveensa. Suunnittelemme jo nyt hänen tulevaisuuttaan. Haluamme antaa hänelle kaiken sen, mitä emme itse aikoinaan saaneet. Se on mahdollista, koska elämme ydinperheessä ja meillä on rahaa ja ostovoimaa.

Globalisaation ansiosta Intiaan on syntynyt paljon uusia työpaikkoja. Ihmisten elintaso on noussut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Uskon, että suuntaus jatkuu.

Automatisaatio kuitenkin huolestaa. Emme edes huomaa, että käytämme kaupassa itsepalvelukassoja ja maksamme laskuja verkossa. Kokonaiset ammattiryhmät katoavat, ja se voi olla kova isku taloudelle."

KUVA JA TEKSTI JYOTHY KARAT

LIANGLIANG XU, 37

PEKING, KIINA

"TYÖSKENTELEN henkilöstöjohtajana julkisella sektorilla. En pidä työstäni, koska se ei haasta minua lainkaan. Siitäkin huolimatta teen työni huolella ja ansaitsen palkkani.

Kuukausipalkkani on 1 275 euroa, joka on vähemmän kuin vastaavassa työssä yksityisellä sektorilla. Se harmittaa. Minulla on kuitenkin varaa omaan autoon, jolla kuljen päivittäin töihin. Voin myös kuluttaa 40–80 euroa hyvään päivälliseen ravintolassa. Viimeksi ostin Cara Bluen takin, joka maksoi lähes 240 euroa. Halusin ilahduttaa itseäni syntymäpäivänäni.

Tulojeni perusteella kuulun alempaan keskiluokkaan. Mieheni on poliisi, ja vanhempanikin työskentelivät julkisella sektorilla.

Asun neljän huoneen asunnossa vanhempieni, mieheni ja yhdeksänvuotiaan poikani kanssa. Parhaiten viihdyn keittiössä, jossa laitan ruokaa ja kuuntelen musiikkia viikonloppuisin. Viikolla isäni huolehtii aterioista.

Kaipaen yhteistä aikaa mieheni kanssa. Haluaisin matkustaa jonnekin, jossa voisimme olla vain kahden.

Omat vanhempani olivat hyvin ankaria ja välittivät vain opinnoistani. Mieleni eivät heitä kiinnostaneet, enkä saanut sanoa heille vastaan. Vapaa-ajan harrastuksiin ei ollut varaa.

Minä kuuntelen poikani näkemyksiä ja kunnioitan hänen toiveitaan. Hän saa itse päättää asioistaan mahdollisimman paljon. Hän on myös kokeillut koripalloa, miekkailua ja rullalautailua.

Vanhempieni sukupolvi oppi arvostamaan yksilöä vain osana yhteisöä. Kollektiivinen kasvatus on yhä tärkeä osa kiinalaista kasvatustajärjestelmää. Minä kuitenkin haluan kannustaa poikaani ajattelemaan ja kehittämään omia vahvuuksiaan sen sijaan, että hän keskittyisi vain koulu-suorituksiinsa.

Vuoden 1976 jälkeen Kiina on kehittynyt huomasti, ja olemme vahvempia kuin koskaan. Silti rikkailla on parhaat mahdollisuudet taata lapsilleen hyvä tulevaisuus. Loppukoe ratkaisee, pääseekö lapsi hyvään peruskouluun, lukioon ja yliopistoon. Se tarkoittaa, että lapset ottavat yksityistunteja vapaa-ajallaan – myös minun poikani."

KUVA JA TEKSTI JIWEI HAN

**"KAIPAAN
YHTEISTÄ AIKAA
MIEHENI KANSSA.
HALUAISIN
MATKUSTAA
JONNEKIN, JOSSA
VOISIMME OLLA
VAIN KAHDEN."**

_AJANKUVA

"HALUSIN
NÄYTTÄÄ, ETTÄ
YKSINHUOLTAJANKIN
LAPSI VOI
SAADA HYVÄN
KASVATUKSEN."

JULIA THOBAKGALE, 51

JOHANNESBURG, ETELÄ-AFRIKKA

"JOHDAN koulutuskeskusta, joka tarjoaa tukiopetusta erityislapsille. Autamme heitä läksyissä ja muistutamme, että heilläkin on oikeus oppia. Ennen nykyistä työtäni toimin 28 vuotta luokanopettajana. Ansaitseen 1 700 euroa kuukaudessa.

Viimeksi hankin kotiini ruokapöydän ja tuolit. Tuntui hyvältä, kun oli varaa ostaa uusia kalusteita käteisellä, ilman lainaa.

Asun kolmen huoneen rivitalossa kymmenvuotiaan siskonpoikani kanssa. Aikuinen tyttäreni on muuttanut pois kotoa.

Mielestäni kuulun keskiluokkaan. Minulla on yliopisto-koulutus, mutta ennen nykyistä työtäni minulla ei yksinhuoltajana ollut rahaa ostaa taloa eikä autoa.

Äitini oli kotiapulainen ja isäni kaivostyöläinen. He työs-kentelivät kaukana kotoa, joten minä ja sisarukseni kasvoimme isoäitini luona. Tapasimme vanhempiamme pari kertaa vuodessa. Isäni kuoli vuonna 1983, minkä jälkeen äitini joutui yksin kantamaan vastuun koko perheestä.

Isoäitini ei osannut lukea eikä kirjoittaa, mutta hän ymmärsi opiskelun merkityksen. Kävin vain mustille tarkoitettua bantu-koulua, jonka jälkeen valmistuin opettajaksi Sowetossa. Vuoden 1994 vallanvaihdon jälkeen Etelä-Afrikan koulutusjärjestelmä muuttui, ja minä päätin jatkaa opintojani. Tutkintoni valmistui vuonna 1998.

Koulutukseni ansiosta olen voinut tarjota tyttärelleni mahdollisuuden toteuttaa omaa luovuuttaan. Lapsena hän osallistui erilaisiin televisiotuotantoihin, ja myöhemmin ilmoitin hänet yhteen maan parhaista taidekouluista. Halusin näyttää, että yksinhuoltajankin lapsi voi saada hyvän kasvatuksen.

Tyttäreni on voinut myös kasvaa erilaisten ihmisten kanssa: hänellä on sekä mustia että valkoisia koulukavereita, mikä olisi ollut täysin mahdotonta omassa lapsuudessaani.

Etelä-Afrikka on yhä yksi maailman eriarvoisimmista yhteiskunnista. Köyhyys, väkivalta ja rikollisuus ovat valittavan monen lapsen ja nuoren arkea."

TEKSTI JA KUVA SARA ASSARSSON

Kinga Sandén on ruotsalainen toimittaja. Tekstit on ruotsin kielestä suomentanut ja toimittanut Tiina Kirkas.

KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

"JOKAISELLA ON
JOKU, JOSTA ON
MAAILMANLUOKAN
PELAAJAKSI."

Afrikan tähteä ETSIMÄSSÄ

Marko Saranlinna kiertää Nigeriaa etsimässä jalkapallolupauksia eurooppalaisille kentille. Hän tietää, että monille nuorille jalkapallo on ainoa tie pois köyhyydestä.

TEKSTI JENNI RÄINÄ KUVAT VESA RANTA

Marko Saranlinna lensi ensimmäisen kerran Nigerian suurimpaan kaupunkiin Lagosiin vuonna 2007. Lento lähti Amsterdamista. Koneessa hänen vieressään istui englantilainen öljymies, joka joi viinaa koko lennon ajan.

"Miksi juot noin paljon", Saranlinna ihmetteli.

"Pelottaa", mies vastasi.

Liikemies kertoi, että hänet oli siepattu kahdesti. Samalla hän huolehti, että kai perillä on joku Saranlinnaa vastassa.

Saranlinna, oululainen pelaaja-agentti, vajosi penkissään syvemmälle. Matka Nigeriaan oli päähänpisto. Lagosista Ouluun muuttanut jalkapalloilija Hilary Azodo oli kutsunut hänet kotimaahansa katsomaan paikallisia lahjakkuuksia.

Aiemmin Saranlinna oli matkustanut vain pari kertaa Euroopan ulkopuolelle.

Kentällä Saranlinna sai laukkunsa, ja samalla hänen puhelimestaan sammui akku. Kukaan ei ollut vastassa. Saranlinna hätisteltiin ulos pimeään ihmis-massojen keskelle. Etäällä loimottivat nuotiot.

Saranlinna päätti kaksi asiaa. Hän ei enää ikinä matkustaisi Nigeriaan eikä antaisi puhelimen akun loppua ulkomailla.

Viiden minuutin kuluttua Azodo saapui paikalle.

TAKAISIN NIGERIAAN

Ulkona pakkaneen kirii kohti 20 astetta, ja taivas Oulun yllä värjäytyy pastellin sävyihin. Marko Saranlinna istuu toimistuhuoneessaan, jossa toimii hänen ja Mikko Perälän yhteinen jalkapallon konsulttiyritys TopSpot.

Yritys tuo muiden muassa nigerialaisia ja kamerunilaisia jalkapalloilijoita Pohjoismaihin. Asiakkaita ovat esimerkiksi tanskalainen Aalborg BK ja ruotsalainen Djurgården IF.

Perälä huolehtii yrityksen hallinnosta, ja Saranlinna etsii lahjakkuuksia.

"Vaikka en ole koskaan pelannut jalkapalloa."

Jääkiekkoa harrastanut Saranlinna päätyi jalkapallon pariin 1990-luvulla, kun tuttava pyysi häntä valmentamaan poikansa joukkuetta.

Myöhemmin Saranlinna toimi oululaisen Tervarit-seuran toimitusjohtajana. Tervareissa pelasi ghanalaisia ja nigerialaisia jalkapalloilijoita, joiden sopimuksia Saranlinna hoiti. Kansainvälinen jalkapallo alkoi kiinnostaa, ja vuonna 2002 Saranlinna hankki pelaaja-agentin lisenssin.

Viiden vuoden kuluttua hän oli matkalla Nigeriaan. Nyt, yli kahdenkymmenen Nigerian-matkan jälkeen, Saranlinna muistaa ensikerrasta kaaoksen ja räikeän eriarvoisuuden.

"Ajattelin, ettei ikinä enää. Matka järkytti ja pelotti."

Mieleen jäivät myös jalkapalloilijoiden taidot ja vahva liikunnallisuus, joita hän näki Hilary Azodon järjestämässä paikallisottelussa Ikejan jalkapallkentällä.

Samalla hän alkoi pohtia, kuinka monta lahjakkuutta mahtuu yhteen ikäluokkaan maassa, jossa tuolloin asui 146 miljoonaa ihmistä.

YKSI TUHANNESTA

Heti seuraavana vuonna Marko Saranlinna alkoi järjestää Hilary Azodon avustuksella jalkapalloturnauksia Lagosissa. Niihin osallistui edustajia muiden muassa Kuopion Palloseurasta, Vaasan Palloseurasta ja Valkeakosken Hakasta.

Pelejä oli puolentoista viikon ajan jopa kahdeksan päivässä.

Suurin osa pelaajista tuli köyhistä tai keskiluokkaisista perheistä. Kaikilla oli suuria unelmia, ja osalta jo peliin osallistuminen oli vaatinut uhrauksia.

"Joka päivä oli toivoton olo. Tiesin, että vain pari pelaajaa pystyisi pelaamaan jollain tasolla. Lopuille teki mieli sanoa, että lähtekää kouluun, ei teistä tule ammattilaisia", Saranlinna kertoo.

Keskimäärin yksi tuhannesta pelaajasta oli riittävän hyvä, jotta hänen kanssaan voitiin aloittaa neuvottelut siirtymisestä Pohjoismaihin.

Myöhemmin Saranlinna alkoi saada kutsuja Lagosin lisäksi muualle Nigeriaan, kuten Abujaan, Kadunaan, Abaan, Umuahiaan, Calabariin ja Uyoon.

Samalla pelaaja-agentti tutustui Nigerian eliittiin. Niin liikemiehet kuin poliitikotkin halusivat esitellä hänelle jalkapalloilijoita perheestään tai suvustaan.

"Jokaisella on joku, josta on maailmanluokan pelaajaksi."

Välillä työ tuntuu ongelmalliselta, Saranlinna myöntää.

"Joku voi ajatella, että valkoinen mies tulee ja riistää. Itse en koe niin. Jos on sata köyhää poikaa ja kahdelle avautuu ovi, se on kaksi enemmän kuin nolla."

LENTOJA EI MINNEKÄÄN

Viisi vuotta sitten Marko Saranlinna ja hänen yhteistyökumppaninsa saivat idean tositelevisiosarjasta, jossa kykyjenetsijät kiertäisivät Nigeriassa etsimässä seuraavaa kansainvälistä supertähteä.

MARKO SARANLINNA
IKÄ: 47

KOULUTUS: Taloustieteen opintoja Oulun yliopistossa, opiskelee yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoa

TYÖ: Jalkapallon konsulttiyritys TopSpotin toinen perustaja ja kykyjenetsijä

PERHE: Vaimo ja kaksi kouluikäistä tytärtä

HARRASTUKSET: Golf, kuntosaliharjoittelu, hiihto, teatteri ja lukeminen

Sarja kiinnosti televisiokanavia Nigeriassa ja Etelä-Afrikassa, mutta ne eivät olleet valmiita maksamaan siitä riittävästi kulujen kattamiseksi.

”Sarjan viesti olisi ollut, että jos jalkapalloilijan ura ei näytä todennäköiseltä, nuoren tulisi löytää tiensä takaisin kouluun.”

Saranlinna on havainnut, että mitä parempi pelaaja, sitä vähemmän hän on käynyt koulua. Siitäkin huolimatta jalkapallosta on hänen mielestään Nigerialle enemmän hyötyä kuin haittaa.

”Nuori ei ole köyhä siksi, että hän pelaa jalkapalloa. Se voi olla hänen ainoa tiensä ulkomaille ja pois köyhyydestä.”

Afrikassa miljoonat pojat haluaisivat olla kuin nigerialainen **Mikel John Obi**, joka on ponnistanut vaatimattomista oloista huippupelaajaksi. Obi siirtynyt vastikään Englannin Valioliigassa pelaavasta

Chelseasta kiinalaiseen Tianjin TEDAan, jossa hänen kerrotaan ansaitsevan lähes 160 000 euroa viikossa.

Köyhät perheet saattavat kuluttaa kaiken rahansa jalkapallokouluihin, managereihin ja agentteihin, jotta heidän lapsestaan tulisi Obin kaltainen jalkapallotähti.

Unelmaa myös hyväksikäytetään.

”Perheille luvataan, että heidän poikansa viedään 5 000 eurolla Euroopan kentille. Kun rahat on saatu, lupailijat katoavat. On myös ihmiskauppaa”, Saranlinna kertoo.

Tavallinen tarina on, että länsiafrikkalainen pelaajalupaus lennätetään johonkin joukkueeseen Euroopan suurkaupunkiin, kuten Pariisiin. Perillä häntä ei ole kukaan vastassa, ja nuori päättyy myymään Rolex-kopioita Välimeren rannalle.

EUROOPAN UNELMAKENTÄT

Marko Saranlinna värvää vain täysi-ikäisiä pelaajia. Paikalliset luottoihmiset selvittävät heidän ikänsä ja taustansa.

Pelaaja ei saisi olla alaikäinen, mutta kaikki haluavat olla nuoria lupauksia. Siksi valtaosa pelaajista ilmoittaa olevansa nuorempia kuin he todellisuudessa ovat.

”Viisi vuotta sitten lähes kaikkien Suomeen tulneiden pelaajien ikä oli jotain muuta kuin se, mitä passiin oli merkitty”, Saranlinna sanoo.

Viime vuosina Kansainvälinen jalkapalloliitto Fifa on ottanut käyttöön entistä tarkempia iänmäärittämismenetelmiä, mikä vaikuttaa myös seuratasolla.

Jos pelaajan asiat ovat muutoin kunnossa, Saranlinna auttaa sopimuksen, oleskeluluvan ja lentolippujen järjestämisessä.

Lähes kaikille pelaajille matka on ensimmäinen oman kotimaan ulkopuolelle. Kohdemaasta ja palkkatasosta keskustellaan heidän kanssaan huolella. Silti moni kuvittelee pääsevänsä eurooppalaiseen huippuseuraan.

Manchesterin rahakenttien sijaan heitä saatetaan odottaa hyytävä Suomi ja joukkue Kemissä tai Iisalmissa.

He eivät saa myöskään autoa, vaan harjoituksiin kuljetaan pyörällä. Kuukausipalkka on yleensä 1 200 euroa, josta pystyy lähettämään kotiin 200 euroa. Lopuilla selviää, jos elää säästeliäästi.

NEUVOJA SOPEUTUMISEEN

Edessä voi olla sokki. Pelaaja on voinut olla lahjakkuus kotikylän kentällä, mutta pohjoissuomalaisen urheiluhallin tekonurmella hän ei loista.

Marko Saranlinna luettelee syitä: pelaaja ei ole ollut aiemmin ammattimaisessa valmennuksessa, eikä hän tiedä, miten harjoitella, syödä ja levätä oikein. Jos nämä asiat eivät ole kunnossa, mikään ei ole, Saranlinna sanoo.

”Kahdeksantoistavuotias pelaaja tulee Suomeen takamatkalta. Hänellä on lahjakkuutta, mutta kaikki muu on outoa.”

Pelitaktiikkaa on opeteltu vain vähän, mikä on ongelma, sillä eurooppalaisissa joukkueissa korostuu demokraattinen joukkuepelaaminen, toisin kuin Nigeriassa.

Saranlinna on pohtinut ongelmaa koko uransa ajan, ja nyt hän uskoo keksineensä ratkaisun. TopSpot ja oululainen jalkapalloseura JS Hercules ovat perustaneet pelaajakiihdyttämön, Player Acceleratorin. Se auttaa pelaajia sopeutumaan ja kohtaamaan ammattilaisuran vaatimukset.

”Eurooppalaisissa seuroissa ei ole resursseja eikä välttämättä haluja opettaa pelaajille perusasioita.”

”JOKU VOI AJATELLA, ETTÄ VALKOINEN MIES TULEE JA RIISTÄÄ. ITSE EN KOE NIIN. JOS ON SATA KÖYHÄÄ POIKAA JA KAHDELLE AVAUTUU OVI, SE ON KAKSI ENEMMÄN KUIN NOLLA.”

Valmennuksen maksaa pelaajan kotiseura, manageri tai tuleva eurooppalainen seura. Pelaaja aloittaa verkko-opinnot kotimaassaan, ja hän saa harjoitteluohjelman. Oulussa koulutus kestää 1–3 kuukautta, jolloin jalkapallon lisäksi opitaan fyysistä harjoittelua, ravitsemusta ja eurooppalaisia tapoja kentällä ja sen ulkopuolella.

Kymmenen ensimmäistä länsiafrikkalaista pelaajaa saapuu Ouluun huhtikuussa.

TÄHTI LIPESI KÄSISTÄ

Marko Saranlinna on värvännyt Afrikasta noin sata pelaajaa eri seuroille. Yksi heistä on vuonna 2015 Veikkausliigan parhaaksi puolustajaksi valittu **Faith Friday Obilor**. Tuolloin hän pelasi Rovaniemen Palloseurassa, nykyisin Helsingin Jalkapalloklubissa.

Kykyjenetsijä ei työllään rikastu, mutta häntä kannustaa sama haave kuin muitakin pelaaja-agentteja. Jonain päivänä juuri hän auttaa seuraavan tähtipelaajan Euroopan kentille.

Kerran se oli jo lähellä.

Vuonna 2014 Umuahiassa laitakaupungin kentällä Saranlinna kiinnitti huomionsa 15-vuotiaaseen poikaan, joka yhdellä pallon kosketuksella osasi muuttaa pelin kulun.

”Hänessä oli jotain poikkeuksellista.”

Poika oli alaikäinen, joten Saranlinna ei voinut häntä värvätä.

Lahjakkuus ei jäänyt kuitenkaan huomaamatta. Vuonna 2015 Nigeria voitti alle 17-vuotiaiden maailmanmestaruuden ja **Kelechi Nwakaliille** myönnettiin parhaan pelaajan kultainen pallo.

Kun Nwakali täytti 18 vuotta, englantilainen Arsenal osti hänet joukkueeseensa.

Neljä vuotta sitten Saranlinnaa harmitti, mutta usko vahvistui. Vielä hän löytäisi seuraavan Afrikan tähden.

”Ihan varmasti. Pelaajia on paljon, joten jo todennäköisyyksienkin perusteella se onnistuu”, Saranlinna sanoo.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

TEKSTI MATTI YLÖNEN KUVA TIMO YLÖNEN

Velan muuttuva MAANTIEDE

Köyhien maiden velkataakka kasvaa samaan aikaan,
kun tulevien velkakriisien ratkaiseminen monimutkaistuu.

Voimakas talouskasvu ja lainahelpotukset 2000-luvun alussa pienensivät köyhimpien kehitysmaiden suhteellista velkataakkaa. Tällä tarkoitetaan maan ulkomaanvelkojen suhdetta bruttokansantuloon tai viennin arvoon.

Myönteinen kehityssuunta kääntyi vuonna 2011, kun finanssikriisi oli laajentunut koko maailmantalouden taantumaksi vuosina 2007–2009. Vielä tuolloin matalan tulotason kehitysmaiden velkojen suhde niiden ulkomaanviennin arvoon oli 105 prosenttia, kun se vuonna 2016 oli jo yli 160 prosenttia.

Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, tulevaisuudessa tuskin vältytään velkakriiseiltä.

Suurikaan velkataakka ei ole ongelma, jos talouskasvu on velkaa suurempi ja laina sijoitetaan tuottavasti. Nyt talouskasvun hidastumisen lisäksi ongelmia aiheuttaa se, että yhä suurempi osa kehitysmaiden velkojista on yksityisiä lainanantajia.

Vuosituhanen vaihteessa mitätöidyt velat olivat Maailmanpankin ja muiden julkisten lainoittajien myöntämiä.

Tulevaisuudessa kehitysmaiden velkaongelmat monimutkaistuvat kolmesta syystä: kansainvälisillä velkakirjamarkkinoilla toimii uusia valtioita, uudet valtiot myöntävät lainoja ja yksityisen sektorin rahoitus lisääntyy kehitysyhteistyössä.

VELKAKIRJAMARKKINOIDEN MURROS

Vuoden 2004 jälkeen 23 uutta valtiota on hankkinut rahoitusta kansainvälisiltä sijoittajilta. Monet niistä olivat aiemmin riippuvaisia Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n lainoista.

Nyt ne siis hankkivat osan velkarahoituksestaan samalla tavalla kuin Suomi ja Saksa.

Esimerkiksi Sambia laski liikkeelle ensimmäiset velkakirjansa vuonna 2012. Yhteensä 750 miljoonan Yhdysvaltain dollarin arvoiset velkakirjat ylimerkittiin, eli kysyntä oli suurempi kuin tarjonta. Tämä selittyi osin sillä, että rikkaissa maissa ei ollut tuottavia sijoituskohteita.

Samaan aikaan yksityisen velan luonne on muuttunut. Vielä 1990-luvulla tärkeimmät yksityiset lainanantajat olivat suuria pankkiryhmiä. Niiden rooli oli merkittävä etenkin Latinalaisen Amerikan velkakriiseissä 1980-luvulla. Nyt myös piensijoittajat voivat hankkia kehitysmaiden velkakirjoja.

Samalla riskit kasvavat. Mahdollisen velkakriisin sovitte- lu on sitä vaikeampaa, mitä suurempi joukko velkojia perii saataviaan.

LUOTTOA JA VIVUTUSTA

Valtioiden välisen luotonannon maantiede on myös muuttunut. Suomen kaltaiset teollisuusmaat eivät enää myönnä kahdenvälisiä luottoja kehitysmaille, mutta niiden tilalle on tullut uusia lainanantajamaita

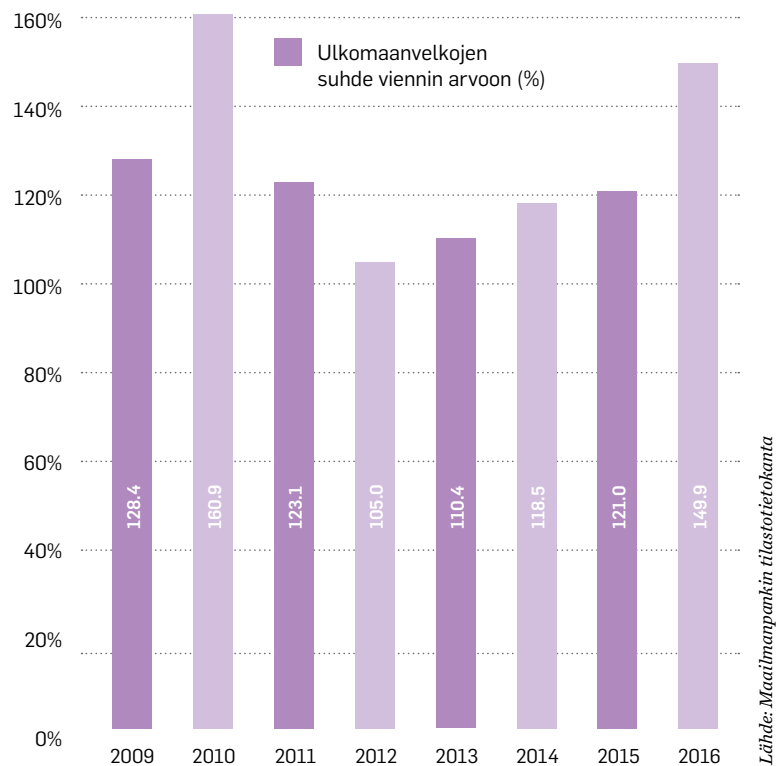
Keskeisin esimerkki on Kiinan toiminta Afrikassa, jossa se rahoittaa suuria infrastruktuurihankkeita, kuten rautateiden ja satamien rakentamista.

Kiinan ja muiden uusien luotottajien myöntämistä lainoista ei ole kuitenkaan luotettavaa tilastotietoa, jota tarvittaisiin kehitysmaiden velkataakan kestävyysarviointiin.

Myös kehitysyhteistyön painopisteiden muutos heijastuu kehitysmaiden velkoihin. Yksityisten pääomasijoitusten ja investointien tukeminen on kansainvälinen megatrendi.

Yksityisen sektorin rahoitus perustuu vivuttamiseen. Tällä tarkoitetaan sitä, että julkisista kehitysyhteistyövaroista tuetut sijoitukset houkuttelevat hankkeisiin yksityistä pääomaa ja lisäävät siten hankkeiden kehitysvaikutuksia.

MATALAN TULOTASON MAIDEN SUHTEELLISTEN VELKATAAKKOJEN KEHITYS

**YHÄ SUUREMPI
OSA KEHITYSMAIDEN
VELKOJISTA
ON YKSITYISIÄ
LAINANANTAJIA.**

Usein kyse on julkisen ja yksityisen sektorin yhteishankkeista. Jos liiketoimet epäonnistuvat, vaarana on, että kehitysmaiden hallitukset joutuvat maksajiksi. Esimerkiksi perusinfrastruktuuria on ylläpidettävä, vaikka siitä vastaava yksityinen yritys menisi konkurssiin.

KOHTI UUTTA VELKAKRIISIÄ?

Useat asiantuntijat ovat huolissaan kehitysmaiden velkataakoista. Esimerkiksi Sambiassa pelätään, että kuparin hinnan nousulla vaurastunut valtio ei tulevina vuosina selviä lainalyhennyksistään.

”IMF:n ja Maailmanpankin velkakestävyyslaskelmat osoittavat, että vuosina 2022–2027 erääntyvissä velkakirjoissa on merkittäviä riskejä,” totesi Sambian keskuspankin entinen johtaja **Caleb Fundanga** *Zambian Watchdog* -lehdessä viime huhtikuussa.

Mosambik ja Kongon tasavalta ovat niin ikään joutuneet viime vuosina ilmoittamaan velkojilleen, etteivät ne kykene

maksamaan lainojaan sovitulla ehdoilla.

Velkakriisien ratkaiseminen edellyttää puolueetonta kansainvälistä velkasovittelua. Jo vuonna 1986 YK:n kauppaja kehityskonferenssin UNCTADin raportti totesi, että velkasovittelun puute luo merkittäviä riskejä, kun velkakriiseihin ajautuvilla mailla ei ole selkeää konkurssimenettelyä.

Velkakriisien ratkaisemiseksi tarvitaan selvät pelisäännöt. Selkeät menettelytavat olisivat sekä valtioiden että sijoittajien etu.

Velkakriisien hallinnasta ei ole kuitenkaan keskusteltu 2000-luvun alun jälkeen, kun kehitysmaiden velkakysymys poistui kansainväliseltä asialistalta. Nykyisessä maailmantilanteessa velkasovittelusta sopiminen vaikuttaa kaukaiselta tavoitteelta.

Tämä voi tulla kalliiksi seuraavassa kehitysmaiden velkakriisissä, jos sen ratkaiseminen johtaa pitkällisiin kiistoihin ja elinkeinoelämää lamauttavaan epätietoisuuteen. •

Kirjoittaja on tutkija Helsingin yliopistossa.

KEHITYSMAALIKETOIMINTA

Turistimatka KÖYHYYTEEN

Suihku ilman kattoa, niukasti illallista isolle perheelle. Suomalainen yritys Duara Travels vie rikkaita turisteja köyhiin kyliin.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVAT** KHALIL LAMRABETIN, HENRIK SUIKKASEN JA KIRA KEININ KOTIALBUMIT

Illalliseksi oli jäämiä lounaalta, kaksi banaania riisillä ja pavuilla.

Khalil Lamrabet, 38-vuotias ilmailuliiketoiminnan johtaja Dubaista, istui sansibarilaisessa kodissa ja katseli mietteläänä annosta. Se ei riittäisi hänelle, perheenäidille **Aishalle** ja kahdelle lapselle. Mutta syödä pitäisi, paljain sormin ja yhteiseltä lautaselta.

Hän vilkaisi lapsia, joille ruoka oli välttämätöntä. Lamrabet päätti jättää illallisansa väliin. Hän kertoi Aishalle englanniksi ja elein, että oli kylläinen. Aisha nyökkäsi, jätti itsekin syömättä.

Lamrabet vietti lomaansa perhemajoituksessa Sansibarin saarella Tansaniassa. Aishan perhe oli löytynyt suomalaisen Duara Travelsin kautta. Yritys majoittaa vauraita turisteja kehitysmaiden kylien perheisiin, jotka pystyvät tarjoamaan huoneen, puhtaata lakanat ja kolme aterialla päivässä.

Ajatuksena on, että turistik saavat kokea kehitysmaiden arkea.

Mutta Lamrabet ei ollut erityisen kiinnostunut kehitysmaista eikä köyhyydestä. Hän haluaa tutustua kulttuureihin ja matkustaa kohteisiin, joissa muita turisteja ei juurikaan ole.

YHTEYS PERHEESEEN

Myös Duara Travels oli saanut alkunsa illallispöydästä, pienestä kylästä Koillis-Thaimaasta.

Johanna Vierros, 25-vuotias kauppatieteiden opiskelija, opetti englantia paikallisessa koulussa ja oli tutustunut opettajaan, joka oli kutsunut hänet asumaan

kotiinsa. Eräänä iltana Vierros istui lattialla, söi hot pot -keittoa perheen kanssa ja kuunteli thain sorinaa. Hetki tuntui hienolta, ”ahaa-elämykseltä”.

Hän ymmärsi, että tärkeintä matkailussa on oppia muista ihmisistä.

Vierros palasi Helsinkiin helmikuussa 2015. Hän esitteli opiskelukaverilleen **Elina Voipiolle** ajatusta sivustosta, jonka avulla voisi elää toisen ihmisen elämää. Idea jalostui kotimajoitukseksi kehitysmaissa toukokuun lopussa, juuri ennen Aalto-yliopiston startup-kilpailua.

Vierros, Voipio ja **Annika Järvelin** voittivat kilpailun.

Ydinajatuksena oli nostaa kehitysmaiden kyläläisten työllisyyttä ja elintasoa. Vastuullinen matkailu oli nousussa, samoin ”miltei koskemattomat” matkakohdet. Majoituspalvelu Airbnb oli lisännyt kotimajoituksen suosiota, ja moni turisti maksaisi yöpymisensä kehitysmaassa mieluummin paikalliselle perheelle kuin isolle kansainväliselle hotelliketjulle.

Lokakuussa 2015 syntyi Duara, joka on swahilia ja tarkoittaa piiriä.

Ensimmäiseksi kohdemaaksi valikoitui Tansania osaksi siksi, että Voipio osaa maan kieltä swahilia. Vuonna 2016 Duara kasvoi ohjelmistokehittäjä **Juho Toivosella** ja uusilla kohdemailla. Kustakin kylästä oli löydettävä paikallinen yhteyshenkilö, joka puhuu englantia, käyttää internetiä ja vastaa varauksesta.

Nyrkkisääntö on ”vain yksi varaus kylässä kerrallaan”.

Kylistä valittiin useita isäntäperheitä, jotta mah-

DUARA TRAVELS

- ◆ Suomalainen yritys, joka tarjoaa perhemajoitusta Tansaniassa, Vietnamsa, Indonesiassa, Sri Lankassa ja Nicaraguassa, kohta myös Thaimaassa ja Keniassa.
- ◆ Yöpymisiä viitisensataa vajaassa kahdessa vuodessa, viime vuonna 235.
- ◆ Yritys on saanut rahoitusta innovaatiokeskus Tekesin Tempo-ohjelmasta 50 000 euroa ja Finnpartnership-liikekumppanuusohjelmasta 50 000 euroa, josta on käytetty reilut 20 000 euroa. Liikekumppanuusohjelman varat tulevat Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista.

Khalil Lamrabet vietti neljä lomapäivää kotimajoituksessa Kizimkazin kylässä Sansibarin saarella Tansaniassa.

dollisimman monet hyötyisivät. Perhe saisi majoituksen tuotosta 40 ja yhteyshenkilö 10 prosenttia. Kyläyhteisö nettoaisi 10 prosenttia kylän kehittämiseksi. Duara ottaisi 30 prosenttia, ja loput 10 prosenttia menisi rahansiirtokuluihin.

SAIRAAKSI MERELLÄ

Ohjeet tulivat yhteyshenkilöltä Sansibarilta. Khalil Lamrabet otti linja-auton eli *dala dalan*, vaihtoi toiseen ja pääsi Kizimkazin kylään, vaikkei ymmärtänyt paikallisten ihmisten neuvoja.

Vastassa oli Aisha, joka osasi jonkun sanan englanniksi.

He kävelivät Aishan kotiin. Talon seinät olivat tiiltä, katto tiiltä ja aaltopeltiä. Käymälä oli sisällä, tosin ilman kattoa. Ovena oli muoviverho. Lattiassa oli reikä, vessapaperia ei ollut.

Suihku sentään oli. Vesi tuli isosta säiliöstä, jota täytettiin kaivosta. Lamrabet piti huoneestaan. Iso parisänky, moskiittoverkko ja tuuletin.

Hän oli maksanut kuudesta yöstä, vaikka viipyi neljä. Duara tarjoaa kolmen tai kuuden yön paketteja, joihin kuuluvat ateriat, majoitus ja tutustuminen yhteen elinkeinon ja kylän nähtävyyteen, kuten temppeliin. Kolmen päivän paketti maksaa 120–150 euroa.

Lamrabet maksoi kuudesta yöstä 220 euroa. Se oli hänestä halpaa. Hän oli valinnut Kizimkazin pitkälti siksi, että halusi valokuvata kalastusta. Lamrabet osti kalastusretken 30 eurolla. Kalastaja käänsi puisen veneen merelle, joka näytti kohtalaisen tyyneeltä.

Kohta Lamrabet voi pahoin. Edes kalaa ei tullut.

Hän halusi takaisin rantaan. Siihen tarvittiin elekieltä ja englantia, jota kalastaja osasi vähän.

KYLÄ SYRJÄSSÄ

Kun helsinkiläinen **Henrik Suikkanen** kertoi määränpänsä linja-autossa, vietnamilaiset rämähtivät nauramaan. Huong Non, kuka menisi sinne?

Suikkanen ja **Kira Keini**, jotka halusivat ”mahdollisimman autenttiseen paikkaan”.

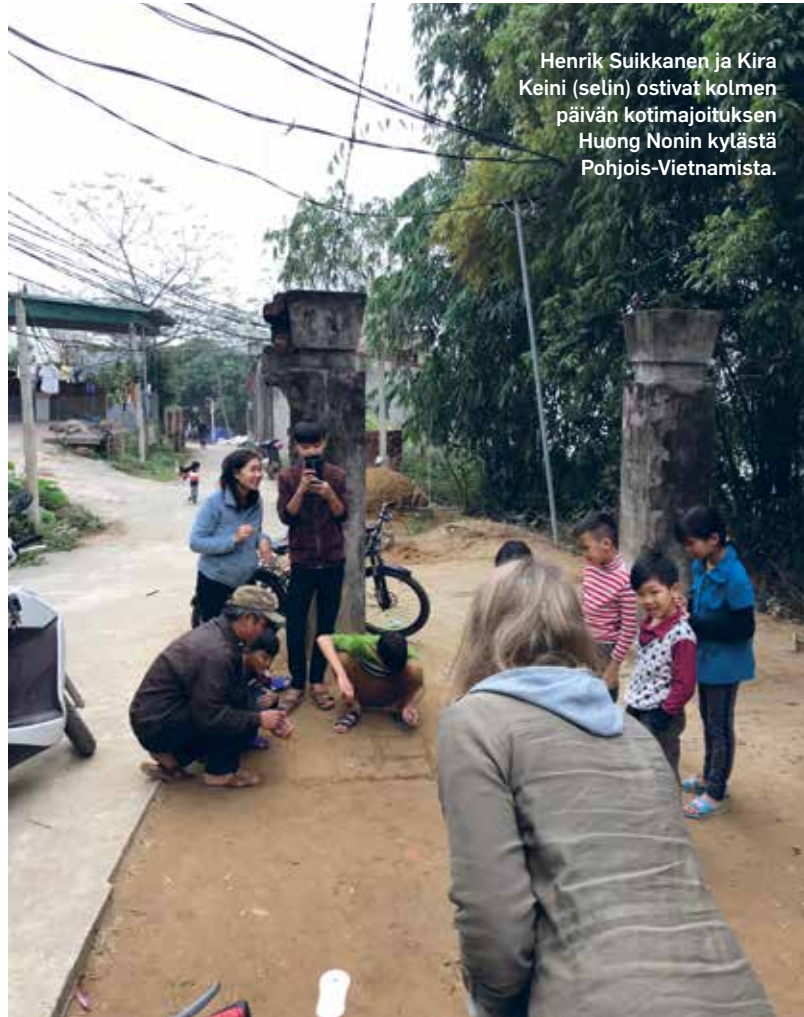
Suikkanen on liikkeenjohdon konsultti, Keini viestinnän asiantuntija. He olivat varanneet lennot Vietnamiin ja kuulivat Elina Voipiolta, että Duara järjestää majoitusta kylissä. He valitsivat Huong Nonin kylän parin tunnin ajomatkan päässä pääkaupungista Hanoista.

Vastassa oli isäntäperhe, kolmikymppinen lapseton pari.

Pariskunta majoitti vieraansa isompaan taloon, miehen enon ja enon äidin luo. Talossa oli sähkö, langaton internetyhteys, lämmin vesi ja vesikäymälä.

Eno käänsi puheensa englanniksi Googlen käännösohjelmalla. Suikkanen ja Keini mieluummin kirjoittivat. Keskustelu sujui Googlen avulla hyvin.

Henrik Suikkanen ja Kira Keini (selin) ostivat kolmen päivän kotimajoituksen Huong Nonin kylästä Pohjois-Vietnamista.

MAJOITUSTA KEHITYSMAAN PERHEISSÄ ON SÄTITTY "KÖYHYYSPOKSI" JA "IHMISELÄINTARHOIKSI".

He olivat ostaneet kolmen päivän majoituspaketin. Aamulla tarjottiin pho-keittoa, lounaaksi ja illalliseksi kalaa, tofua, kasviksia ja riisiä. Ruoka oli hyvää. Illalliselle saattoi kokoontua suku "vauvasta vaariin", mikä oli Suikkasen mielestä parasta. Hän ihaili yhteisöllisyyttä.

Sen sijaan häntä ihmetytti miesten autoritaarinen asema.

Suikkanen ja Keini olivat vierailleet Naisten museossa Hanoisissa ja ajatelleet, että Vietnam on kohtalaisen tasa-arvoinen maa. Mutta Huong Nonissa he yllättyivät. Kun isäntäperhe vei heidät ravintolaan, Suikkanen istui miesten kanssa ja joi riisiviinaa.

Keini istui naisten kanssa hiljaa toisessa pöydässä.

Kun he olivat kalastamassa Huong Nonissa, paikalliset miehet kysyivät Suikkaselta, halusiko tämä lähteä laskemaan kalaverkkoja. Keiniä kysyttiin mukaan vasta, kun vene oli irronnut rannasta.

LOKAA SIVULLISILTA

Aluksi Duara Travels myi majoitustaan vastuullisena matkailuna, joka hyödyttää paikallista taloutta. Nykyisin yritys korostaa myös kohteiden ainutlaatuisuutta, Johanna Vierros sanoo.

"Vastuullisuutta on sekin, että valitsemme tavallisia kyliä ja perheitä, ei kaikista kurjimpia ja köyhimpiä. Perheen pitää kyetä täyttämään matkailijan perustarpeet."

Jotkut turistit kysyvät, voiko perheeseen viedä tuliaisia.

Vierroksen mielestä voi, kunhan ei anna rahaa. Hänestä on parempi, että kyläläiset ansaitsevat elantonsa tarjoamalla majoitusta. Duara Travels maksaa tuoton suoraan isäntäperheille, kylälle ja yhteyshenkilöille. Nykyisin se on helppoa, sillä mobiilimaksut ovat yleisiä kehitysmaissa.

Palaute kotimajoituksesta on ollut "parempaa kuin ajateltiin".

Matkailijoilta on tullut joitain huomautuksia. Joskus tekemistä ei ole ollut tarpeeksi, toisinaan kylän nähtävyyttä ei ole esitelty. Enemmän lokaa on tullut sivullisilta, sillä majoitusta kehitysmaan perheissä on sätitty "köyhyyspornoksi" ja "ihmiseläintarhoiksi".

Keskustelua on syytä herättää, Vierros toteaa.

"Meillä matkailijat ainakin tietävät, mihin rahat menevät."

Duara Travels on saanut rahoitusta innovaatiokeskus Tekesiltä ja Finnpartnership-liikekumppanuusohjelmasta. Enää rahoitusta ei kerätä, Vierros selittää.

"Se on mielekkäämpää. Startupit kasvavat aluksi hallitsemattomasti, mikä ei sovi tällaiseen liiketoimintaan, jossa tehdään yhteistyötä paikallisten ihmisten kanssa."

AVOIN UUELLE

Odotuksia ei ollut. Vain toive kokea paikallista arkea, tutustua kyläläisiin ja heidän kulttuuriinsa, kokea jotain ainutlaatuista. Olla avoin uudelle, jopa seikkailulle.

Niin Khalil Lamrabet, Henrik Suikkanen ja Kira Keini ajattelivat ennen matkaansa.

Lamrabet valitsi Duara Travelsin, koska haluaa tukea paikallisia asukkaita. Hän viettää joka vuosi osan lomistaan kotimajoituksessa. Matkoiltaan hän on oppinut kiitollisuutta asioista, joita on pitänyt selvyksinä. Yksi niistä on ruoka, toinen koulutus, kolmas pärjääminen puutteellisissa oloissa.

Lamrabet palaa illalliseen, jonka jätti syömättä sansibarilaisessa perheessä.

Hän jäi katselemaan, kuinka ahnaasti ja nirsoilematta lapset söivät ruoan. Sen jälkeen he kiittivät ateristi. Pöydän valtasi harras tyytyväisyys.

Se oli kaunista ja liikuttavaa. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

KEHITYSLEHTI.FI/PASVENSKA

Maailma
2030.fi

Maailma 2030 -sivustolla uutta:

Världen
2030

Ilmastonmuutos & kehitys

Miten Suomi kehitysyhteistyön avulla tukee ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista?

Tutustu uuteen kouluille suunnattuun sisältöön!

Ulkoministeriö

Utrikesministeriet

TUKEA MUUTOSJOHTAJILLE

LIIAN USEIN keskustelu kehitys yhteistyöstä kytkeytyy rahaan – ja vain rahaan, toteaa espanjalainen kehitystutkija **Pablo Yanguas** kirjassaan *Why We Lie About Aid*.

Rahasta on myös kyse, kun kehitys yhteistyöltä vaaditaan nopeita tuloksia. Jos näin ei tapahdu, kehitys yhteistyö on helppo tuomita rahojen haaskuiksi.

Yanguasin mukaan rahapuhe on johtanut siihen, että kehitys yhteistyövaroja ohjataan entistä useammin hankkeisiin, joiden tulokset voidaan muuntaa numeroiksi. Onkin helpompaa laskea rokotteita kuin arvioida rauhantyötä, jolla vastikään rokotetut lapset säästyisivät sodalta, hän kirjoittaa.

Rahan ja tulosten sijaan kehitys yhteistyössä pitäisi puhua kehityksestä ja sen tavoitteista, Yanguas toteaa. Hänelle kehitys on yhteiskunnan virallisten ja epävirallisten instituutioiden muutosta. Tavoite voi olla siirtymä vanhoista järjestelmistä, säännöistä ja tavoista uusiin.

Yanguas muistuttaa, että muutoksessa on aina voittajia ja häviäjiä. Usein vallanpitäjät hyötyvät nykyisestä järjestelmästä ja siksi vastustavat muutosta. Erityisen hankalaa on luopua epävirallisista instituutioista, kuten lahjonnasta, sukulaisten suosimisesta ja miesvallasta.

Kehitys yhteistyössä ongelma on usein se, että

muutokseen pyritään vallanpitäjien kanssa, jotka eivät sitä itse halua. Muutos voi olla näennäinen tai sitä ei tapahdu lainkaan.

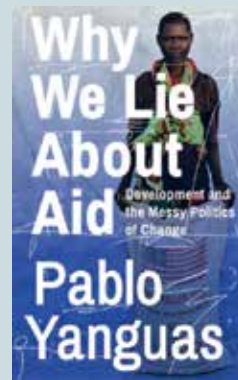
Yanguas toki ymmärtää, että jo paikallinen lainsäädäntö edellyttää yhteistyötä viranomaisten kanssa.

Kirjassaan Yanguas kuvaa korruption vastaisia toimia Sierra Leonessa ja Liberiassa, joissa Britannia ja kansainvälinen yhteisö yrittivät 2000-luvun alussa kitkeä lahjontaa valtionhallinnossa ja luoda järjestelmiä syyllisten rankaisemiseksi.

Epäonnistumiset olivat mittavia, mutta myös onnistumisia tapahtui. Vuosia kestäneiden hankkeiden aikana Sierra Leonessa ja Liberiassa toimi yksittäisiä virkamiehiä, jotka rohkenivat haastaa vallanpitäjät ja vaatia heitä vastuuseen väärinkäytöksistä. He luottivat ajatukseen oikeusvaltiosta ja mahdollisuuteen sen toteutumisesta, Yanguas kuvaa.

Hän muistuttaa, että vallitsevien järjestelmien haastajat tarvitsevat ulkopuolista tukea. He ovat yhteisöissään altavastaaajia vailla taloudellisia resursseja ja verkostoja. He tuntevat kuitenkin todellisuuden ja osaavat siinä toimia.

”Kehitys ei ole numeroita ja tuloksia vaan varsin sekava todellisuus. Arvaamattomassa toimintaympäristössä perinteiset riskianalysit eivät toimi”, Yanguas toteaa.

PABLO YANGUAS.
Why We Lie About Aid.
Development and the
Messy Politics of Change.
Zed Books, 2018.

PERUSMEININKIÄ ETELÄ-AFRIKASSA

ARE YOU *a human, man?*
Full of lies! Can't believe what I'm hearing.
From your lips a river of scheming.
Poisoning all the water we're drinking.
It's just another day in the Banana Republic.
Oletko edes ihminen?
Täynnä valheita! Vaikea uskoa, mitä kuulen.
Pelkkää kieroilua, joka myrkyttää veden, jota juomme.
Peruspäivä banaanitasavallassa.

Letkeä rytmi ja hyvä meininki, mutta sanat sivaltavat.

Eteläafrikkalaisen Freshlyground-yhtyeen uusimman albumin nimikappale Banana Republic suomii maan entistä presidenttiä **Jacob Zumaa**, joka vasta pitkällisen painostuksen jälkeen ymmärsi erota virastaan viime helmikuussa. Videolla vilahtaa toki muitakin maailman johtajia **Donald Trumpista Vladimir Putiniin**.

Freshlyground on perustettu Kapkaupungissa vuonna 2002. Sen jäsenet ovat kotoisin Etelä-Afrikan lisäksi Mosambikista ja Zimbabwesta. Yhtye tunnetaan melodisesta ja tanssittavasta musiikista, joka yhdistää afrikkalaista kansanperinnettä, jazzia, bluesia ja indierockia.

Suuri yleisö muistaa Freshlygroundin vuoden 2010 jalkapallon maailmanmestaruuskilpailuiden tunnuskappaleesta Waka Waka – This Time For Africa, jonka se esitti yhdessä kolumbialaisen **Shakiran** kanssa.

Freshlyground esiintyy lauantaina 26. toukokuuta 2018 Maailma kylässä -festivaalissa Helsingin Kaisaniemen puistossa.

Festivaaliviikonlopun aikana järjestetään myös keskusteluja ja asiaohjelmaa muiden muassa kehityspolitiikasta ja ihmisoikeuksista.

SUOMI TAITAA VESIHUOLLON

SUOMALAISET ovat tukeneet kenialaisia rakentamaan vesihuoltojärjestelmäänsä vuodesta 1981. Vuosikymmenien aikana kenialaisten tekninen osaaminen ja johtamistaidot ovat parantuneet merkittävästi, toteaa professori **Ezekiel Nyangeri Nyanchaga** suomalaisen vesialan asiantuntijan **Tapio Katkon** teoksessa *Finnish Water Services*.

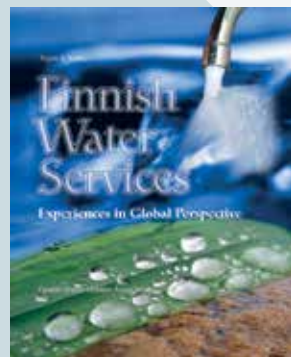
”Naiset ja miehet ovat saaneet koulutusta suomalaisissa hankkeissa ja jatkavat nyt työtään vesihuollon hallinnossa ja käytännön tehtävissä omissa yhteisöissään. Osaaminen on lisääntynyt esimerkiksi kylien vesipisteitä ja -putkia hallinnoivissa komiteoissa.”

Muista vesialan kehitys yhteistyön menes-

tystarinoista Katko mainitsee Etiopian, jossa on työskennelty vuodesta 1994. Paikallisissa hankkeissa on kehitetty yhteisövetoinen malli, jossa esimerkiksi koulut tai terveysasemat hankkivat itse rahoitusta vesipisteen tai käymälän rakentamiseen, huoltamiseen ja hallinnointiin.

Toimiva vesihuolto auttaa kehitysmaita vähentämään köyhyyttä ja sopeutumaan ilmastonmuutokseen. Vesihuollon kestävyys kuitenkin edellyttää, että ihmiset haluavat ja kykenevät maksamaan vedestään, Katko toteaa.

Finnish Water Services on vesihuollon perusteos, joka sisältää runsaasti kuvia, karttoja ja kaavioita. Se pohjaa Katkon suomenkieliseen kirjaan *Hanaa!* vuodelta 2013.

TAPIO. S. KATKO.
Finnish Water Services.
Experiences in
Global Perspective.
Finnish Water Utilities
Association, 2018.

fida.info/osallistu/
avun-askeleet

MAAILMA TUTUKSI ASKELTAMALLA

LÄHETYS- JA KEHITYSYHTEISTYÖ-JÄRJESTÖ Fida on julkaissut Avun askeleet -mobiilipelin, joka kannustaa lapsia liikkumaan ja tutustumaan maailmaan opettajansa tai kerho-ohjaajansa johdolla.

Pelissä lapset keräävät pisteitä luokan tai kerhon yhteiseen kassaan kävelemällä tai muuten liikkumalla kotona, koulussa tai harrastuksissa. Pisteillä liikutaan pelikartalla maasta toiseen Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa.

Kun pisteitä on kerätty riittävästi, kartalla avautuu maa, johon lapset pääsevät tutustumaan erilaisin tehtävin, kuvin ja videoin. Ne käsittelevät muiden muassa lapsen oikeuksia, koulutuksen merkitystä ja lasten mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä.

Nopeimmillaan seikkailusta selviää parissa viikossa. Se edellyttää, että lapset liikkuvat päivittäin yhdestä kahteen tuntiin.

Peli käynnistyy, kun esimerkiksi opettaja rekisteröi itsensä, luokkansa ja oppilaansa pelin käyttäjiksi. Jokainen oppilas saa salasanan, jolla hän kirjautuu peliin älypuhelimella, tabletilla tai tietokoneella. Lapset voivat osallistua peliin myös ilman omaa älylaitetta, sillä liikuntasuoritukset voi ilmoittaa opettajalle myös suullisesti.

Peli on tarkoitettu alakoulujen luokille 3–6 eli noin 9–12-vuotiaille lapsille. Sitä voidaan hyödyntää kouluissa uskonnon, elämäntutkimuksen, maantiedon, ympäristöopin ja liikunnan tunneilla.

TEKSTI SANNA JÄPPINEN GRAFIIKKA JUHO HIILIVIRTA

ILMASTOTYÖN JÄTTILÄINEN

Suomen Ilmatieteen laitos on maailman huipulla meteorologian alan kehitysyhteistyössä.

Ilmastomuutoksesta ja sään ääri-ilmiöistä johtuvien luonnonkatastrofien aiheuttamat taloudelliset menetykset ovat kasvaneet huomattavasti 2000-luvulla.

Siksi myös ilmatieteen kehitysyhteistyöhankkeisiin virtaa nyt paljon rahaa.

”Esimerkiksi Maailmanpankissa alan hankkeiden kokonaisbudjetit ovat kasvaneet vuoden 2010 jälkeen noin 220 miljoonasta eurosta 700 miljoonaan euroon”, kertoo Suomen Ilmatieteen laitoksen asiantuntijapalveluiden johtaja **Harri Pietarila**.

Ilmatieteen laitos on osallistunut kansainvälisiin hankkeisiin yli sadassa valtiossa, enimmäkseen kehitysmaissa. Laitoksen kehitysyhteistyöhankkeiden tähänastinen budjetti on ollut yli 100 miljoonaa euroa. Maailman ilmatieteen järjestön WMO:n mukaan se on alallaan

maailman toiseksi suurin kehitysyhteistyötoimija Yhdysvaltain jälkeen.

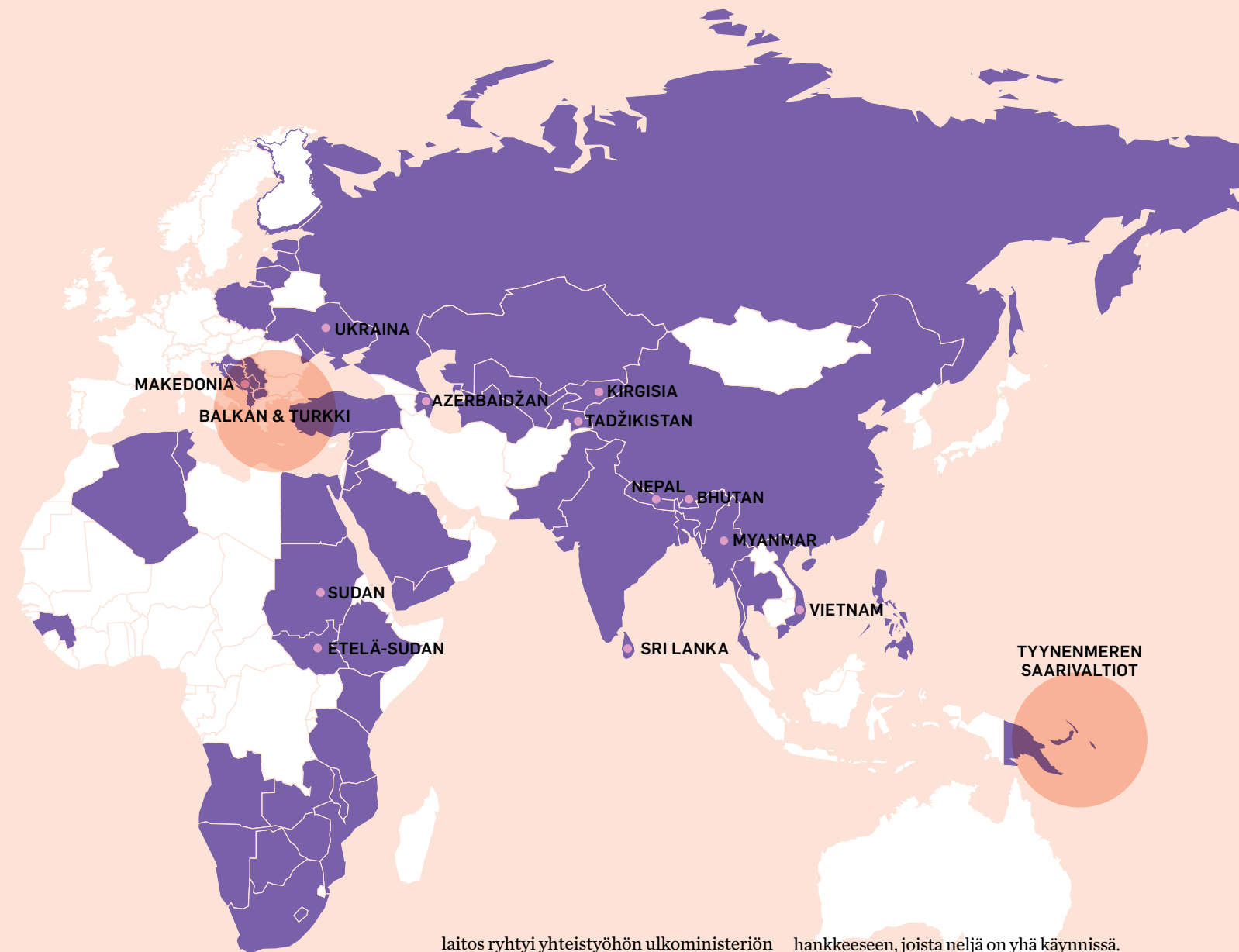
OSAAMISELLA MAAILMALLE

Ilmatieteen laitos on tehnyt kehitysyhteistyötä 1970-luvulta lähtien, jolloin se vei kehitysmaihin alan laitteita. 1980-luvulla laitos osallistui muutamiin suurhankkeisiin Afrikassa, ja 1990-luvulla se ryhtyi viemään SmartMet-säätietojärjestelmäänsä maailmalle.

Nykymuotoinen toiminta alkoi vuonna 2002 **Petteri Taalaksen** pääjohtajakaudella. Hän kirjasi kansainvälistymisen ja kehitysyhteistyön osaksi Ilmatieteen laitoksen strategiaa. Hänen mielestään laitoksella oli osaamista, jota tarvitaan ilmastomuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumiseen kehitysmaissa.

Strategian seurauksena Ilmatieteen

”TYÖNTEKIJÖILLÄMME
ON AINA VIIMEISIN TIETO
SÄÄPALVELUISTA.”

- Ilmatieteen laitos on osallistunut kehityshankkeisiin/toiminut asiantuntijana
- Ilmatieteen laitos osallistuu alueellisiin kehityshankkeisiin vuosina 2017–2018
- Ilmatieteen laitos osallistuu kahdenvälisiin kehityshankkeisiin vuosina 2017–2018

laitos ryhtyi yhteistyöhön ulkoministeriön kanssa. Instituutioiden välisessä kehitysyhteistyössä eli IKI-hankkeissa vahvistetaan kehitysmaiden ilmatieteen laitosten kykyä laatia sääennusteita.

IKI-hankkeissa Ilmatieteen laitos on oppinut tuntemaan kohdemaansa ja tuoteistamaan toimintaansa. Se taas on avannut laitokselle uusia rahoituskanavia ja pääsyn suuriin hankkeisiin.

Esimerkiksi Nepalissa Ilmatieteen laitoksella oli kaksi IKI-hanketta vuosina 2010–2016. Paikallistuntemus auttoi sitä voittamaan Maailmanpankin tarjouskilpailun vuonna 2013, ja se valittiin pääkonsultiksi 25 miljoonan euron hankkeeseen.

Ilmatieteen laitos on osallistunut kaikkiaan kymmeneen Maailmanpankin

hankkeeseen, joista neljä on yhä käynnissä.

Jokaiseen hankkeeseen etsitään asiantuntijat omasta talosta. Vuonna 2016 noin sata laitoksen työntekijää osallistui kansainvälisiin hankkeisiin.

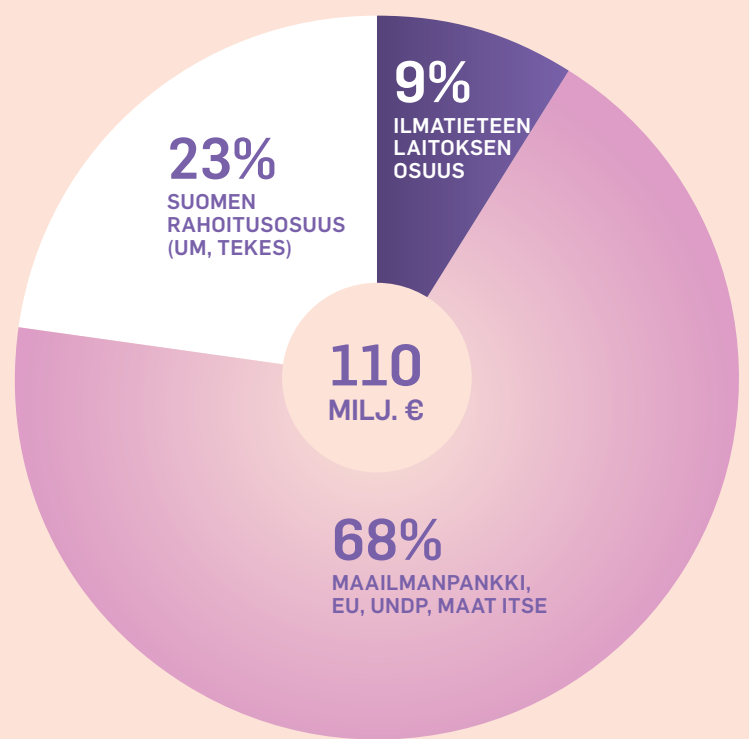
”Vahvuutemme on, että työntekijöillemme on aina viimeisin tieto sääpalveluista. Konsulteilla sitä välttämättä ei ole”, Pietarila sanoo.

SÄÄENNUSTE SÄÄSTÄÄ TUHOILTA

Ilmatieteen laitos on kehittänyt yhdessä Maailmanpankin ja WMO:n kanssa sosioekonomisen analyysityökalun, jolla arvioidaan entistä parempien ja pidempien sääennusteiden hyötyä yhteiskunnille.

”Nyrkkisääntö on, että sääpalveluihin

"KAUPALLISET HANKKEET OVAT INTENSIIVISIÄ JA LYHYITÄ, VAIKKA VARMIMMIN KESTÄVIÄ TULOKSIA SYNTYY PIDEMMÄLLÄ LÄSNÄOLOLLA."

sijoitettu summa palautuu 5–20-kertaisina hyötyinä eri sektoreilla”, Harri Pietarila sanoo.

Taloudellisia säästöjä syntyy, kun esimerkiksi infrastruktuuri säilyy, sato pelastuu tai maataloustuotanto kasvaa.

Ihmishenkien menetykselle ei ole laskettu hintaa, mutta ilmastokatastrofeissa kuolee ihmisiä entistä vähemmän muiden muassa ennakkovaroitusjärjestelmien ansiosta, Pietarila toteaa.

Myös Ilmatieteen laitoksen SmartMet-säättietojärjestelmä on auttanut kehitysmaita varautumaan sään ääri-ilmiöihin.

SmartMet kerää havaintoja ja muuta informaatiota säätutkista ja satelliiteista yhteen järjestelmään, jossa dataa voidaan helposti analysoida ja visualisoida. Valmis sääennuste lähetetään tietokantaan, josta järjestelmä tuottaa eri käyttötarkoituksiin räätälöityjä palveluita verkkoon ja matkapuhelimiin. Myös varoitukset siirtyvät automaattisesti loppukäyttäjille.

Ilmatieteen laitos ei peri SmartMetin käytöstä lisenssimaksuja. Sen sijaan se tarjoaa kehitysyhteistyöhankkeiden jälkeen kaikille käyttäjille ilmaisia päivityksiä ja etätukea Suomesta.

Tällä hetkellä järjestelmä on käytössä 28 maassa, muiden muassa Etelä-Amerikassa, Karibialla ja Tyynenmeren saarivaltioissa.

YRITYSYHTEISTYÖLLÄ TULOKSIA

Ilmatieteen laitoksen kansainvälistä menestystä on vauhdittanut myös se, että maailman johtava meteorologisten havaintolaitteiden valmistaja Vaisala on suomalainen.

Suurissa kaupallisissa kehityshankkeissa tärkeimmässä asemassa ovat laiteinvestoinnit, kuten säätutkat, luotausasemat ja salamanpikannusjärjestelmät, Harri Pietarila kertoo.

Vaisala tekee kaupallisen pääsopimuksen, kun taas Ilmatieteen laitos on Vaisalan alihankkija. Se myös varmistaa, että vastaanottajat osaavat käyttää laitteitaan.

Ilmatieteen laitos osallistuu vuosina 2017–2018 kehityshankkeisiin, joiden kokonaisbudejtti on noin 110 miljoonaa euroa.

”Vaisalalla ei ole sääennustusjärjestelmiä ja -osaamista, joita taas on Ilmatieteen laitoksella. Osaamme myös hyödyntää havaintolaitteiden dataa”, Pietarila sanoo.

Ilmatieteen laitoksen kokemukset yritysyhteistyöstä ovat myönteisiä, vaikka se kehitysvaikutusten näkökulmasta pohdituttaakin.

”Liiketoiminnalla on omat sääntönsä. Kaupalliset hankkeet ovat intensiivisiä ja lyhyitä, vaikka varmimmin kestäviä tuloksia syntyy pidemmällä läsnäololla”, Pietarila sanoo.

Hän ehdottaa yksityissektorin hankkeiden rinnalle tai niiden jälkeen IKI-hankkeita, joilla turvataan toiminnan kestävyys ainakin vuosikymmeneksi.

Pietarila toivoo tukea ulkoministeriöstä, jotta Ilmatieteen laitos voisi tehdä kehitysyhteistyötä Afrikassa.

Tällä hetkellä mantereella on vain yksi hanke, ja se päättyy tänä vuonna. Sudanissa muun muassa SmartMet-järjestelmä on parantanut sääennustuksia ja -varoituksia. Ilmatieteen laitos on myös perehdyttänyt paikallisia meteorologeja Vaisalan säähavaintoverkon käyttöön.

Sääpalveluista on hyötyä esimerkiksi maataloudelle.

”Paikallisten meteorologien motivaatio tehdä yhteistyötä ja kehittää maataan on ollut ihailtavaa”, Pietarila toteaa. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

TIEDOLLA PAREMPAA ILMANLAATUA

KIRGISIAN pääkaupunkiin Bishkekiin pystytettiin nykyaikainen ilmanlaatuasema ulkoministeriön rahoittamassa IKI-hankkeessa vuosina 2014–2016.

Nyt Suomen Ilmatieteen laitos kouluttaa paikallisia meteorologeja analysoimaan havaintoja ja hyödyntämään tuloksia poliittisessa päätöksenteossa.

”Ilmanlaatuasemalla on tehty itsenäisesti analyysia ja tuloksista raportoitu maan hallitukselle. Aihe on ollut esillä maan päälehdissä ja televisiossa. On luotu poliittista painetta parantaa ilmanlaatua”, kertoo Ilmatieteen laitoksen asiantuntijapalveluiden johtaja **Harri Pietarila**.

Kirgisian hallitus on alustavasti luvannut rahoittaa kaksi uutta ilmanlaatuasemaa.

Ilmanlaatuongelmat ovat pahimmillaan talviaikaan, kun rakennuksia lämmitetään hiilellä ja puulla. Pitkä tuuleton pakkausjakso pahentaa tilannetta. Hiukkaspitoisuuksia nostavat myös liikenne ja teollisuus.

”Osa ilmanlaatuja parantavista ratkaisuista voidaan toteuttaa pienilläkin kustannuksilla. Lämmitysjärjestelmän nykyaikaistaminen vaatii kuitenkin suuria investointeja, samoin autokannan uusiminen ja julkisen liikenteen lisääminen”, Pietarila sanoo.

”Maailman terveysjärjestön ohjearvot ylittävät Kirgisiassa moninkertaisesti. Tärkeintä on, että ilmanlaatu-tilanne tiedostetaan ja sille tehdään jotain.”

SANNA JÄPPINEN

LK/SPUTNIK/TABLYDY KADYREEKOV

Kirgisian pääkaupungissa Bishkekissä ilmanlaatu on erityisen huono talvella, kun rakennuksia lämmitetään puulla ja hiilellä.

LIISA TAKALA

”Ilmaston on oltava osa kaikkea kehitysyhteistyötä”, sanoo Catherine Petri Gornitzka OECD:n kehitysapukomiteasta DACista.

Ilmastotyö tarvitsee rahaa

ILMATIETEEN LAITOKSEN toiminta on esimerkki kehitysyhteistyöstä, joka auttaa kehitysmaita sopeutumaan ilmastomuutokseen.

Näiden hankkeiden lisäksi ilmasto on huomioitava kaikessa kehitysyhteistyössä, sanoo Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n kehitysapukomitean DACin johtaja **Catherine Petri Gornitzka**.

Käytännössä se tarkoittaisi, että esimerkiksi koulutus-, turvallisuus- ja terveys-hankkeet arvioitaisiin myös ilmastonäkökulmasta. Hyväkin hanke jäisi toteutumatta, jos se vaikuttaisi kielteisesti ilmastoon.

”Suurimman riskin ilmastomuutos aiheuttaa kaikkein köyhimmille ihmisille ja maille. Siksi ilmastotyö on oltava osa kaikkea kehitysyhteistyötä”, Petri Gornitzka sanoo.

Vuonna 2009 teollisuusmaat sitoutuivat nostamaan kehitysmaiden ilmastorahoituksen 100 miljardiin Yhdysvaltain dollariin vuoteen 2020 mennessä. Hitaan alun jälkeen rahoitus nousi 62 miljardiin dollariin vuonna 2014, kun teollisuusmaat houkuttelivat kehitysmaita mukaan uuteen ilmastositoumukseseen.

YK:n sopimus solmittiin Pariisissa joulukuussa 2015.

Rahoituksen nykytasosta ei ole tarkkaa tietoa. Selvää kuitenkin on, että 100 miljardin dollarin tavoitteen toteutuminen määräaikaan mennessä on erittäin vaikeaa. Samaan aikaan ilmastositoumuksen sihteeristö arvioi, että kehitysmaiden todellinen vuotuinen ilmastorahoitusarvo nousee 300 miljardiin dollariin vuoteen 2030 mennessä.

Petri Gornitzka on huolissaan kansainvälisen politiikan viimeaikaisista muutoksista. Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** on muun muassa ilmoittanut irrottautuvansa Pariisin ilmastositoumuksesta.

”Toisaalta uudet maat ottavat roolia globaaleina ilmastotoimijoina”, Petri Gornitzka sanoo.

Esimerkiksi Ranskan presidentti **Emmanuel Macron** järjesti viime joulukuussa korkean tason ilmastotapaamisen Pariisissa.

PASI NOKELAINEN JA MINTTU-MAARIA PARTANEN

”Raskas byrokratia vie arvokasta aikaa”

Raila Puurunen oppi, ettei eurooppalaisia säädöksiä voi noudattaa pilkulleen Somalian kaltaisissa hauraissa maissa.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ KUVA KAISA SIRÉN

”E nsin Djiboutiin, Afrikan sarven lilliputtivaltioon Somalian rajalle. Sieltä Kenian pääkaupunkiin Nairobiin ja lopulta Mogadishuun, Somalian pääkaupunkiin. Työskentelin projektipäällikkönä Euroopan unionin siviilikriisinhallintaoperaatiossa EUCAP Somaliassa, jossa kehitetään Somalian meriturvallisuutta ja vahvistetaan merilainsäädäntöä.

Järjestin konferensseja, seminaareja ja koulutuksia, joissa asiantuntijat EU-maista valmensivat paikallisia viranomaisia, kuten poliisia ja syyttäjiä. Hallinnoin kymmeniä projekteja, joihin hankin palveluja ja välineistöä, kuten pelastusliivejä ja ensiaputarvikkeita rannikopoliiseille.

Yllätyin siitä, kuinka byrokraattista työ oli.

Helpoista asioista saattoi tulla yllättävän pitkiä ja haastavia vain siksi, että EU:n säädöksiä oli noudatettava pilkulleen myös hauraissa valtioissa, joissa mikään ei ole itsestäänselvää. EU vaatii esimerkiksi palveluntarjoajien kilpailutusta ja tarjoukset paperilla.

Mutta minkäs teet, kun posti ei kulje Somaliassa eikä sähköpostia hyväksyt?

Koulutustila Mogadishussa oli pahasti rapistunut ja se piti remontoita. Löytyi yksi paikallinen urakoitsija, joka täytti EU:n kilpailutuksen ehdot. Urakoitsija teki tarjouksensa sähköpostitse. Se ei kelvannut. Yksi operaation työntekijöistä lensi työasioissa Nairobiin ja vei samalla urakoitsijan tarjouksen paperiversiona EUCAPin Kenian-toimistoon.

Urakoitsijan tarjous hyväksyttiin, mutta veivaus oli vienyt neljä kuukautta.

Sääntöjä tarvitaan, mutta hauraissa valtioissa totuus pitäisi löytyä jostain puolivälistä.

On kestävä kehityksen mukaista tukea paikallista yrittäjyyttä. EU:n koneistoa pitäisi kuitenkin viilata vastaamaan paikallisia olosuhteita. Sääntöksiin ja varsinkin niiden tulkintaan tarvitaan hienosäätöä, sillä raskas byrokratia vie arvokasta aikaa.” •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

RAILA PUURUNEN

IKÄ: 39

KOULUTUS:

Yhteiskuntatieteiden maisteri Lapin yliopistosta vuonna 2003 ja ammatillinen opettajan-koulutus Hämeen ammatti- korkeakoulusta vuonna 2011

TYÖSKENTELI:

Kriisinhallintakeskus CMC Finlandin lähettämänä projektipäällikkönä EU:n siviilikriisinhallintaoperaatiossa EUCAP Somaliassa vuosina 2014–2017

JATKAA TYÖHÖN:

Opintovapaalla, valmistautuu kansainvälisiin projektihallintotehtäviin

Syyrian taivaan yllä

SYYRIAN kansannousu alkoi keväällä 2011 rauhanomaisina vaatimuksina saada lisää yhteiskunnallisia vapauksia ja oikeuksia. Pian hajanainen oppositio aseistautui, ja presidentti **Bašar al-Assad**in hallinto vastasi väkivallalla.

Meksikolainen pilapiirtäjä **Antonio Rodriguez** tiivistää yhteen kuvaan sen, mitä sen jälkeen on tapahtunut.

Hallintoa tukevat Iran ja Venäjä, oppositiota muiden muassa Saudi-Arabia, Turkki ja Yhdysvallat. Israel kavahtaa šiialaisen Iranin valtaa Syyriassa, joka tukee yhtä sen tärkeimmistä vihollisista, libanonilaista Hizbollah-järjestöä.

Ulkovallat sekaantuvat Syyrian sisällissotaan vaihtelevin sisä- ja ulkopoliittisin motiivein.

Ne tekevät ilmaiskuja, lähettävät sotilaskouluja ja joukkoja sekä aseistavat eri osapuolia. Israelin ja Turkin vastaisilla rajoilla on ollut yhteenottoja.

Samaan aikaan kymmenet islamistiset aseryhmät taistelevat Assadin hallintoa vastaan ja paikoin keskenään. Tunnetuin niistä on Isis, joka tosin on jo menettänyt valtaosan alueistaan Syyriassa.

Seitsemän sotavuoden jälkeen yli puolet 20 miljoonasta syyrialaisesta on paossa kotimaassaan tai ulkomailla. Kuolleita on ainakin 250 000. •

TIINA KIRKAS

kehitys utveckling

JULKAISIJA
Ulkoministeriö
Viestintäosasto
Kehitysviestintä
PL 481, 00023 Valtioneuvosto

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
Verkoissa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Puhelimitse tiistaisin ja torstaisin klo 9–11/Lönnberg
040 536 9001

TOIMITUSNEUVOSTO
AD Teemu Heinilehto
toimittaja Janne Hopsu
asiantuntija Lydia Kilpi
apulaisosastopäällikkö Kristiina Kuvaja-Xanthopoulos
osastopäällikkö Jouni Mölsä (pj.)
toiminnanjohtaja Salla Nazarenko
professori Anja Nygren
professori Jukka Pirttilä
osastopäällikkö Satu Santala
toimittaja Jyrki Saarikoski
toimittaja Sami Sillanpää
toimittaja Aishi Zidan

PÄÄTOIMITTAJA
Pasi Nokelainen
0295 295 350 115, 050 339 5860
pasi.nokelainen@formin.fi

TOIMITUSSIHTEERI
Tiina Kirkas

ULKOASU Sissu Muhujärvi

PAINATUS Lönnberg, Helsinki

ISSN 0787-0418

Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys-Utveckling on tilaajille maksuton.

Kehitys-Utveckling 2.2018 ilmestyy toukokuussa.

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Painotuote
4041 0017

KAUPPAPOLITIikka

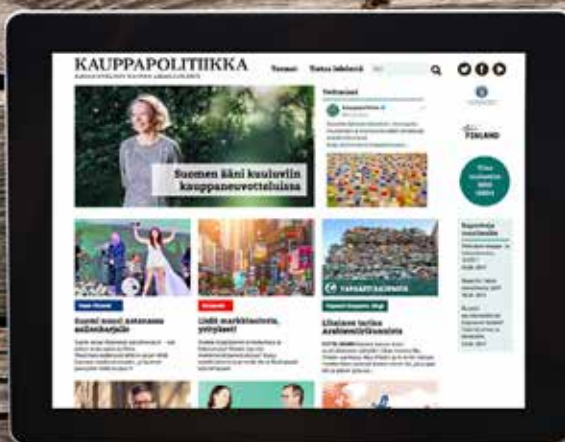
on ulkoministeriön julkaisema
kansainvälisen kaupan aikakauslehti.

facebook.com/Kauppapol

@kauppapol

Tilaa
maksuton
lehti ja
uutiskirje!

VERKOSSA
MYÖS
VIDEOITA!

www.kauppapolitiikka.fi/tilaus